

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів**

**Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент**

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Удосконалення системи формування облікової інформації в
процесі управління підприємством»**

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

Дар'я ПЕТРОВА

**Науковий керівник,
д.держ.упр., професор**

Леся ВАСІЛЬЄВА

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістерський)**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Зав. кафедри _____

« _____ » _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ
на підготовку кваліфікаційної роботи**Петровій Дар'ї Андріївні**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством»**Науковий керівник:** Васільєва Леся Миколаївна, д. держ. упр., професор _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «11» жовтня 2024 року № 3407

2. Термін подання здобувачем роботи: 05 грудня 2024 р.**3. Вихідні дані до роботи:** Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», НП(С)БО, реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», науково-практична література за темою дослідження.**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** 1. Теоретичні підходи щодо формування облікової інформації в процесі управління підприємством. 2. Практика та вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством. 3. Формування аналітичного процесу облікової інформації в процесі управління підприємством.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)** Основні характеристики облікової інформації. Категорії класифікації облікової інформації для управлінських та аналітичних потреб. Етапи процесу формування облікової інформації. Система облікової інформації в процесі управління в розрізі бізнес-процесів підприємств агробізнесу. Організаційна структура бухгалтерського апарату АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Етапи формування облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Схема застосування професійного судження бухгалтера, як основи якісної облікової інформації з метою управління підприємством. Послідовність інтерпретації облікової інформації в процесі управління підприємством та прийняття рішення. Аналітичне вирівнювання загального коефіцієнту обертання капіталу. Основні напрямки вдосконалення облікової політики, як ключового інструменту для підвищення ефективності управління підприємством.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ лютий 2023 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Фінансово-економічна характеристика АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»	жовтень 2023	
2	Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства.	січень 2024	
3	Теоретичні підходи щодо формування облікової інформації в процесі управління підприємством	квітень 2024	
4	Практика та вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством	червень 2024	
5	Формування аналітичного процесу облікової інформації в процесі управління підприємством	вересень 2024	
6	Вступ. Висновки і пропозиції	листопад 2024	
7	Оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 2024	

Здобувачка _____
(підпис)

_____ Дар'я Петрова _____
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

_____ Леся Васільєва _____
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема «Удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством»

Кваліфікаційна робота містить: 67 с., 14 рис., 4 табл., 5 додатків, 54 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес формування облікової інформації в процесі управління підприємством.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних підходів щодо удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством.

Метою кваліфікаційної роботи є теорія, практика та напрями удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством..

Методи дослідження. В процесі дослідження застосовувалися різноманітні наукові методи, а саме: аналіз (розподіл облікової системи на складові частини, оцінка фінансово-економічного стану), синтез (об'єднання отриманих даних для розробки цілісної моделі вдосконалення системи облікової інформації), індукція (узагальнення окремих прикладів практик формування облікової інформації для формулювання загальних висновків), дедукції (перевірка теоретичних положень на практиці, аналіз їх застосування на підприємстві), спостереження (моніторинг реальних процесів формування та використання облікової інформації на підприємстві), графічний аналіз (для побудови графіків), методи економічного аналізу (аналітичне вирівнювання) та ін.

В результаті дослідження розкрито теоретичні підходи щодо формування облікової інформації в процесі управління підприємством. Проаналізовано фінансово-економічну характеристику підприємства. Охарактеризовано організацію роботи бухгалтерської служби та проведено оцінку базових засад облікової політики АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Визначено практичні підходи до формування системи облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Запропоновано напрями вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством. Визначено місце економічного аналізу в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством та здійснено оцінку якості облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Обґрунтовано потребу реалізації збалансованої системи показників в процесі управління підприємством.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

АНАЛІЗ, ВДОСКОНАЛЕННЯ, ОБЛІК, ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ, ПІДПРИЄМСТВО, УПРАВЛІННЯ

ABSTRACT

Topic «Improving the system of formation of accounting information in the process of enterprise management»

The qualification work contains: 67 pages, 14 figures, 4 tables, 5 appendices, 54 literary sources.

The object of the study is the process of forming accounting information in the process of enterprise management.

The subject of the study is a set of theoretical-methodical and practical approaches to improving the system of accounting information formation in the process of enterprise management.

The purpose of the qualification work is the theory, practice and areas of improvement of the accounting information formation system in the process of enterprise management.

Research methods. In the research process, various scientific methods were used, namely: analysis (distribution of the accounting system into its component parts, assessment of the financial and economic condition), synthesis (combination of the obtained data to develop a holistic model for improving the accounting information system), induction (generalization of individual examples of practices formation of accounting information for the formulation of general conclusions), deduction (verification of theoretical provisions in practice, analysis of their application at the enterprise), observation (monitoring of real processes of formation and use of accounting information on enterprise), graphical analysis (for drawing graphs), methods of economic analysis (analytical alignment), etc.

As a result of the study, theoretical approaches to the formation of accounting information in the process of enterprise management were revealed. The financial and economic characteristics of the enterprise were analyzed. The organization of the accounting service is described and the basic principles of the accounting policy of the Agricultural Enterprise LLC «AGROCENTER K» are assessed. Practical approaches to the formation of the accounting information system in the process of managing the Agricultural Enterprise LLC «AGROCENTER K» are determined. Directions for improving the system of forming accounting information in the process of managing the enterprise are proposed. The place of economic analysis in the system of accounting and analytical support for enterprise management is determined and the quality of accounting information in the process of managing the Agricultural Enterprise LLC «AGROCENTER K» is assessed. The need for the implementation of a balanced scorecard in the process of managing the enterprise is substantiated.

KEYWORDS

ANALYSIS, IMPROVEMENT, ACCOUNTING, ACCOUNTING INFORMATION, ENTERPRISE, MANAGEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	9
1.1. Облікова інформація: поняття, основні характеристики, класифікація та роль в процесі управління підприємством	9
1.2. Система формування облікової інформації в процесі управління підприємством	14
1.3. Парадокси облікової інформації та їх значення в управлінні підприємством	19
Висновки до першого розділу	24
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	26
2.1. Фінансово-економічна характеристика АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»	26
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»	31
2.3. Практичні підходи до формування системи облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»	35
2.4. Вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством	40
Висновки до другого розділу	46
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	49
3.1. Місце економічного аналізу в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством	49
3.2. Оцінка якості облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»	54
3.3. Обґрунтування потреби реалізації збалансованої системи показників в процесі управління підприємством	59
Висновки до третього розділу	63
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження характеризується тим, що Облікова інформація потрібна підприємству для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, контролю над фінансовим станом, забезпечення прозорості звітності, оцінки, ефективності діяльності, а також для планування та прогнозування. Вона виступає важливим ресурсом для досягнення стратегічних цілей, дозволяє швидко реагувати на ринкові зміни, забезпечує внутрішній контроль і підвищує довіру з боку інвесторів і партнерів. Система формування облікової інформації має бути узгодженою з процесом ухвалення управлінського рішення. У цьому контексті керівництво організації встановлює обсяг і частоту збору інформації для кожного управлінського рішення, визначає формат її представлення та обирає інструменти для підготовки та передачі необхідних даних.

Питаннями методико-практичних підходів щодо удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством займається значне коло науковців і практиків, серед яких Баришевська І.В., Бондар М.І., Василішин С.І., Гринь В.П., Замлинський В.А., Жук В.М., Кащена Н.Б., Ковальчук Т.М., Кузь В.І., Кучер С.В., Куцик П.О., Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Сіренко Н.М., Штангрет А.М., Щербмна Ю.О. та ін. Проте, завжди нагальним є питання щодо формування облікової інформації, що і зумовило вибір напряму дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теорія, практика та напрями удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством.

В процесі досягнення мети вирішувалися такі завдання:

- розкрити теоретичні підходи щодо формування облікової інформації в процесі управління підприємством;
- проаналізувати фінансово-економічну характеристику

підприємства;

- охарактеризувати організацію роботи бухгалтерської служби та провести оцінку базових засад облікової політики АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»
- визначити практичні підходи до формування системи облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»;
- запропонувати напрями вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством;
- визначити місце економічного аналізу в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством та здійснити оцінку якості облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»;
- обґрунтувати потребу реалізації збалансованої системи показників в процесі управління підприємством.

Об'єктом дослідження є процес формування облікової інформації в процесі управління підприємством.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних підходів щодо удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством.

Методи дослідження. В процесі дослідження застосовувалися різноманітні наукові методи, а саме: аналіз (розподіл облікової системи на складові частини, оцінка фінансово-економічного стану), синтез (об'єднання отриманих даних для розробки цілісної моделі вдосконалення системи облікової інформації), індукція (узагальнення окремих прикладів практик формування облікової інформації для формулювання загальних висновків), дедукції (перевірка теоретичних положень на практиці, аналіз їх застосування на підприємстві), спостереження (моніторинг реальних процесів формування та використання облікової інформації на підприємстві), графічний аналіз (для побудови графіків), методи економічного аналізу (аналітичне вирівнювання) та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

удосконалено:

– методичні підходи щодо обґрунтування впровадження «збалансованої системи показників» в процесі управління підприємством та визначення ключових показників цієї системи для аграрного підприємства, з характеристиками для кожної з чотирьох перспектив розвитку, а саме: фінансова, клієнтська, внутрішніх бізнес-процесів, навчання та розвитку;

набули подальшого розвитку:

– запропоновані етапи процесу формування облікової інформації, які передбачають ідентифікацію даних, збір даних, класифікацію та обробку, аналіз, формування звітів, використання інформації для прийняття рішень, моніторинг та контроль, зворотний зв'язок і вдосконалення;

– підходи щодо застосування професійного судження бухгалтера, як основи якісної облікової інформації з метою управління підприємством;

– визначені основні напрями вдосконалення облікової політики, як ключового інструменту для підвищення ефективності управління підприємством та алгоритм розробки «безпекоорієнтованої облікової політики».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Наукові положення та пропозиції доповідались і обговорювалися на конференціях: «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» (м. Полтава, 2024 р.), «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, 2024 р.), «Молодь, наука, бізнес: традиційні й нові аспекти досліджень» (м. Дніпро, 2024 р.).

Публікації. Основні результати роботи були представлені 1 статтею (категорії Б), загальним обсягом 0,6 ум. друк. арк.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що налічує 57 джерел, містить 4 таблиці, 14 рисунків, 5 додатків. Основний зміст роботи викладено на 67 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Облікова інформація: поняття, основні характеристики, класифікація та роль в процесі управління підприємством

Значна частина компаній стикаються з тими чи іншими аспектами конкуренції, нестачею часу і ресурсів. Для вирішення цих проблем виникає потреба в оперативному прийнятті управлінських рішень відповідно до поточної ситуації. Існує прямий зв'язок між ефективністю прийнятого управлінського рішення і достовірністю, релевантністю, своєчасністю, зрозумілістю та повнотою інформації, одержуваної керівництвом. Обліково-аналітичне забезпечення в даний час вважається одним з основних елементів системи вирішення завдань і цілей, що стоять перед керівництвом.

Облікова інформація потрібна підприємству для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, контролю над фінансовим станом, забезпечення прозорості звітності, оцінки, ефективності діяльності, а також для планування та прогнозування [3]. Вона виступає важливим ресурсом для досягнення стратегічних цілей, дозволяє швидко реагувати на ринкові зміни, забезпечує внутрішній контроль і підвищує довіру з боку інвесторів і партнерів.

Враховуючи важливість облікової інформації пропонуємо розглянути підходи до визначення «облікова інформація» в науковій літературі залежно від їхнього підходу до вивчення обліку, управління та аналізу.

Замлинський В.В., Волошина О.В., Степаненко С.В. підкреслюють, що облікова інформація – це перш за все інформаційний ресурс, який забезпечує управління підприємством [19]. Вони вважають, що облікова інформація є результатом обробки даних і повинна підтримувати процеси планування, контролю та аналізу. Таким чином, ці дослідники розглядають облікову

інформацію як невід'ємний компонент інформаційної системи управління.

Згідно з поглядами, які розвиває Щирська А. Ю., облікова інформація є економічною характеристикою ресурсів підприємства [51]. Автор розглядає її як відображення економічних процесів, що мають місце на підприємстві, та як базу для розрахунків фінансових показників, необхідних для внутрішнього та зовнішнього аналізу.

Інші науковці, як Сіренко Н.М., Баришевська І.В., Щербина Ю.О., акцентують увагу на формалізації облікової інформації [45]. Вони наголошують на тому, що облікова інформація має бути чітко структурована, класифікована та агрегована для формування управлінських рішень. Таким чином, цей підхід фокусується на алгоритмах обробки інформації, які мають базуватися на математичних моделях, що дозволяють оптимізувати рішення.

Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. стверджують, що облікова інформація забезпечує фінансову звітність, зокрема для зовнішніх користувачів – інвесторів, кредиторів, державних органів [30]. Отже, цей підхід робить акцент на фінансовій звітності та її ролі у формуванні іміджу підприємства, прозорості його фінансової діяльності.

Такі науковці, як Жидєєва Л.І., Колісник О.П., розглядають облікову інформацію як систему, що охоплює різні види обліку (фінансовий, управлінський, податковий) [17]. Вони наголошують на необхідності інтеграції даних для створення комплексної системи облікової інформації, яка може забезпечувати взаємозв'язок між різними рівнями управління підприємством.

Отже, облікова інформація в науковій літературі трактується по-різному, але в цілому вона сприймається як фундаментальний інструмент управління та контролю над діяльністю підприємства, що дозволяє отримувати необхідні дані для прийняття рішень на різних рівнях керування.

Таким чином, облікова інформація – це система даних, які відображають фінансово-господарську діяльність організації та забезпечують користувачів необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень,

яка формується на основі даних фінансового, управлінського, податкового обліку та аналізу, і включає в себе інформацію про активи, зобов'язання, доходи, витрати та результати діяльності організації.

На нашу думку, основні характеристики облікової інформації включають її достовірність, релевантність, своєчасність, зрозумілість та повноту (рис.1.1).

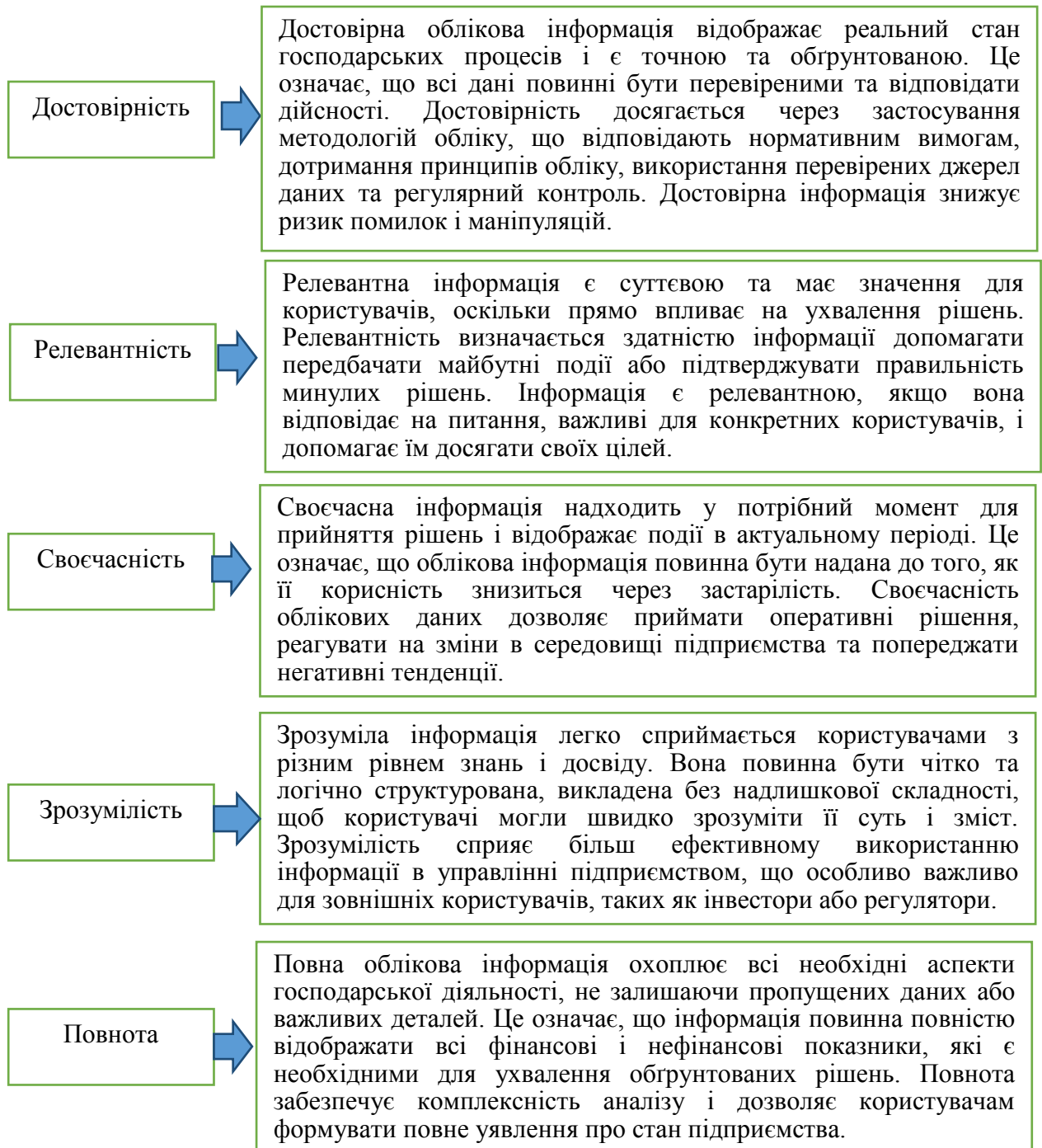

Рис. 1.1. Основні характеристики облікової інформації

Ці характеристики працюють у поєднанні, створюючи облікову інформацію, яка є корисною для прийняття рішень, контролю, аналізу та планування діяльності підприємства. Ця інформація є основою для фінансової звітності та аналітичних процесів, які допомагають господарству досягати своїх стратегічних і тактичних цілей.

До прикладу Василішин С. І. зазначає, що і достовірність, і релевантність, і своєчасність є критично важливими для її корисності в управлінні підприємством. Достовірність забезпечує точність даних, тоді як релевантність визначає відповідність інформації потребам користувачів. Своєчасність необхідна для того щоб, дані не втрачали свою цінність, а зрозумілість гарантує легкість сприйняття інформації без складнощів. Крім того, повнота інформації має бути забезпечена для формування цілісного уявлення про фінансовий стан підприємства. У сукупності ці характеристики створюють якість облікової інформації, що сприяє ефективному управлінню та досягненню стратегічних цілей підприємства [8].

Класифікація облікової інформації відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного управління підприємством оскільки вона сприяє систематизації даних і спрощує їхнє використання для різних цілей [53]. Завдяки класифікації інформацію можна легко впорядкувати за її призначенням, формою, рівнем деталізації та користувачами, що дозволяє оптимізувати обробку даних і швидко знайти потрібну інформацію для прийняття рішень [34]. Це підвищує точність аналізу та прогнозування, забезпечує гнучкість у формуванні звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів і допомагає адаптувати облік під специфіку підприємства. Крім того, класифікація дозволяє розподілити інформацію за ступенем важливості, актуальності та доступності, що сприяє підвищенню прозорості облікового процесу та надійності облікової системи загалом.

Облікова інформація класифікується за різними категоріями залежно від її призначення, виду, форми, користувачів та інших ознак [38]. Основні категорії класифікації облікової інформації наведено на рис.1.2.

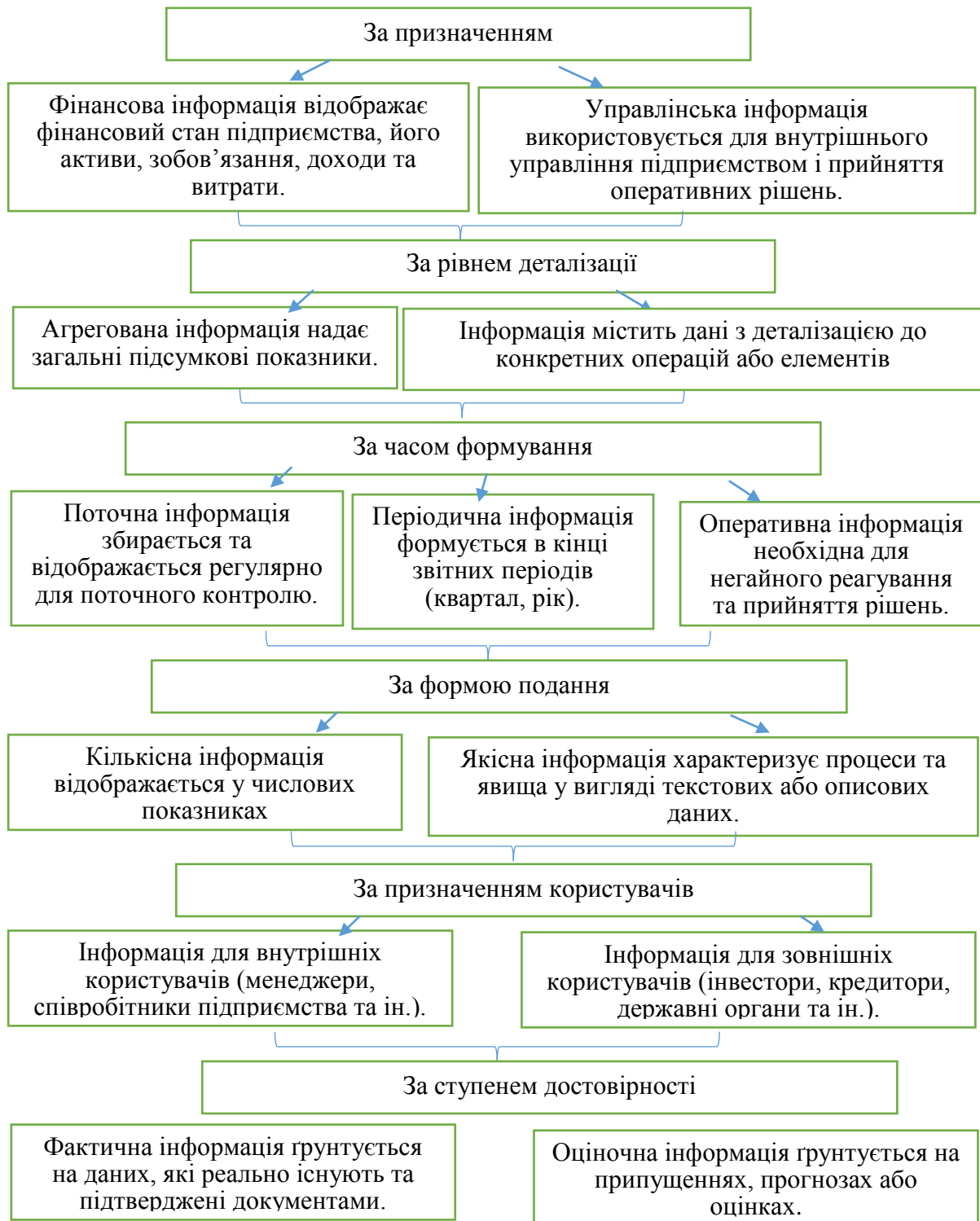

Рис.1.2. Категорії класифікації облікової інформації для управлінських та аналітичних потреб

Ці категорії дозволяють структурувати облікову інформацію, що допомагає в її ефективному використанні для управлінських та аналітичних потреб.

1.2. Система формування облікової інформації в процесі управління підприємством

Кожному підприємству потрібна ефективна та дієва система облікової інформації, щоб бути попереду в умовах ринкової конкуренції [1]. Як правило, інформаційна система вважається ефективною, коли вона здатна досягнення своїх цілей та підвищення ефективності організації з точки зору діяльності, процесу і результатів.

Закцентуємо увагу на тому, що система формування облікової інформації походить певні послідовні етапи, включаючи збір даних, їх обробку, аналіз і формування звітності [50]. Кожен етап має значення для забезпечення якості облікової інформації, і що ефективність всієї системи залежить від налагодженості цих етапів.

При цьому підкреслимо, що систему формування облікової інформації необхідно розглядати як частину більш широкої інформаційної системи підприємства, тобто виділяється інтеграція облікової інформації з іншими підсистемами, такими як фінансове управління, виробниче управління і стратегічне планування. Тобто саме такий підхід дозволяє досягти узгодженості даних та їх більш ефективного використання в управлінні.

На думку Покин'єва В.В., Копняк К.В. система формування облікової інформації – це «організований набір елементів, методів та процесів, які взаємодіють між собою для збору, обробки, зберігання та аналізу фінансових і управлінських даних підприємства» [39]. Основною метою цієї системи є надання актуальної, достовірної та релевантної інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Як відмічає Куцик П.О. управлінський аспект облікової інформації підкреслюється тим, що основною метою формування облікової інформації є надання корисних даних для прийняття рішень [28]. Автор акцентує увагу на важливості достовірності, своєчасності та релевантності інформації для ефективного управління підприємством.

Відмітимо, що при формуванні облікової інформації необхідно дотримуватися певної методології, розробляючи правила та принципи, що регламентують облікові процеси. При цьому важливим є застосування стандартів бухгалтерського обліку та звітності для забезпечення якості та однозначності облікової інформації.

Колісник О. П., Денисовець Н. О. роблять акцент на характеристиках облікової інформації, таких як «достовірність, зрозумілість, своєчасність та повнота» [25], адже якість облікової інформації впливає на ефективність прийняття управлінських рішень, а також на довіру з боку зовнішніх користувачів інформації.

На сьогодні актуальним аспектом при формуванні системи облікової інформації є сучасні технології, які сприяють формуванню якісної та своєчасної інформації. Актуальним є впровадження інформаційних систем, автоматизація облікових процесів та використання новітніх технологій, таких як штучний інтелект і аналіз даних для підвищення оперативності та точності облікової інформації.

Таким чином, можемо відмітити важливість системи формування облікової інформації, яка дозволяє отримати багатогранне уявлення про її функціонування, важливість та вплив на управлінські процеси на підприємствах.

На нашу думку, система формування облікової інформації – це комплексний механізм, що об'єднує різні етапи, методи, інструменти, які забезпечують створення, обробку та аналіз фінансових даних підприємства, яка має на меті забезпечити керівництво точною і своєчасною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень.

Формування облікової інформації передбачає послідовний процес, що охоплює збір та систематизацію первинних даних, їх класифікацію та перевірку, реєстрацію в облікових регістрах, агрегування для отримання узагальненої інформації, аналіз фінансового стану підприємства, складання фінансової звітності та збереження документації [52]. У результаті цього

процесу створюється структурована та достовірна інформація, яка є основою для прийняття управлінських рішень та забезпечення економічної безпеки підприємства. Пропонуємо етапи, які необхідно враховувати в процесі формування облікової інформації (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Етапи процесу формування облікової інформації

Таким чином, система формування облікової інформації забезпечує комплексний підхід до управління даними, що сприяє підвищенню ефективності підприємства та досягнення його стратегічних цілей.

Основою для формування облікової інформації, яка в подальшому буде використана для прийняття рішення, є, по-перше, збір та класифікація первинних документів, що передбачає фіксування всіх фінансових, виробничих та управлінських операцій, які відбуваються в процесі діяльності підприємства [27]. Цей етап є вирішальним, адже, якість початкових даних безпосередньо впливає на точність подальшого аналізу та, зрештою, на обґрунтованість прийняття управлінських рішень. В подальшому дані аналізуються для виявлення основних тенденцій та розрахунку ключових показників. Отримані результати інтерпретуються та узагальнюються у формі фінансових та внутрішніх звітів, які надаються керівництву для прийняття рішень [4]. Завершується даний процес контролем виконання прийнятих рішень і, за потреби, коригуванням подальших дій.

В управлінській системі особлива увага приділяється якісним показникам, які інколи є ключовими для прийняття управлінських рішень [54]. Наприклад, аналізу підлягають такі аспекти, як конкурентна позиція організації, взаємовідносини з партнерами та структура її бізнес-процесів. Основний акцент при цьому робиться на нефінансових даних, що накопичуються у системі обліку з різних джерел: медіа, Інтернету, соціологічних досліджень, документів конкурентів, думок працівників, експертних висновків, а також технічної документації. Ці нефінансові дані є базовою інформацією для обліку, яка забезпечує інформаційні потреби управлінської системи.

Відмітимо, що склад та структурування облікової інформації також визначаються специфікою бізнес-процесів, що реалізуються організацією в результаті діяльності (табл.1.1). Водночас варто зауважити, що, хоча управлінські функції часто є подібними на різних підприємствах, кожне підприємство має власний набір бізнес-процесів, які відрізняють його від

інших, до прикладу підприємства агробізнесу.

Таблиця 1.1

Система облікової інформації в процесі управління в розрізі бізнес-процесів підприємств агробізнесу

Бізнес-процес	Склад облікової інформації
Закупівля ресурсів	Контракти з постачальниками, документи обліку ТМЦ, ціни на ресурси, плани закупівель.
Процес виробництва	Облік витрат на посівні роботи, витрати на добрива та засоби захисту рослин, звітність про виконання робіт.
Збір врожаю	Дані про врожайність, витрати на збір, дані про втрати продукції, облік зібраної продукції.
Зберігання та переробка	Дані про складські залишки, витрати на зберігання, облік якості продукції, показники втрати під час зберігання.
Процес реалізації	Контракти на продаж, облік доходів, аналітика ринку, дані про витрати на логістику та збут продукції.
Фінансовий аналіз і бюджетування	Бюджетні показники, звітність про фінансові результати, дані про рентабельність, аналіз доходів, витрат і фінансових результатів.
Управління персоналом	Облік розрахунків з оплати праці, відомості про кадри, дані про продуктивність праці.
Економічна безпека	Дані про ризики, оцінка фінансової стійкості, аналітика конкурентів тощо.
Управління інноваціями та розвитком	Інформація про нові технології, дані про дослідження та розробки, витрати на інноваційні проєкти.

Дана таблиця охоплює основні бізнес-процеси агропідприємства та включає обліково-аналітичну інформацію, яка необхідна для кожного з них.

Таким чином, система формування облікової інформації має бути узгодженою з процесом ухвалення управлінського рішення. У цьому контексті керівництво організації встановлює обсяг і частоту збору інформації для кожного управлінського рішення, визначає формат її представлення та обирає інструменти для підготовки та передачі необхідних даних.

1.3. Парадокси облікової інформації та їх значення в управлінні підприємством

Парадокси облікової інформації – це ситуація, коли на основі облікової інформації робляться висновки або приймаються рішення, які, з однієї сторони, вимагають вимог стандартів обліку, але з іншої сторони не дають повної або адекватної картини для ефективного управління підприємством. Це може стосуватися як фінансових, так і нефінансових аспектів діяльності підприємства.

Як відмічають Баришевська І. В., Юношев С. Ю., Волхонська А. А. «парадоксом облікової інформації є протиріччя даних, з яких складається бухгалтерська звітність, що значно ускладнює її трактування» [2]. Гринь В.П. відмічає, що «парадокси мають становити собою низку суперечностей, з якими стикається управлінський персонал під час процесу складання звітності та ухвалення рішень» [13].

Парадокси забезпечують через обмеження традиційного бухгалтерського обліку у відображенні реального стану справ і можуть призвести до управлінських рішень. Хоча бухгалтерська звітність покликана надавати точну фінансову картину, у практиці управління можуть виникати парадокси: наприклад, інформація, що виглядає позитивною з точки зору фінансових показників, не завжди свідчить про ефективність діяльності чи майбутньою стабільністю підприємства.

Інший парадокс облікової інформації полягає в тому, що, хоча фінансові дані мають бути універсальними та стандартизованими їх трактування значення можуть змінюватися залежно від специфіки підприємства, його галузі та стратегії розвитку [16]. Крім того, орієнтація на історичні дані у звітності не завжди забезпечує гнучкість у прийнятті рішень, оскільки швидкі зміни на ринку часто потребують прогностичного підходу.

Значення цих парадоксів для управління велике – вони вказують на необхідність використання додаткової аналітичної інформації та

нефінансових показників, таких як рівень задоволення клієнтів, конкурентне середовище, ефективність внутрішніх процесів тощо [18]. Усвідомлення цих парадоксів допомагає керівникам покладатися не лише на бухгалтерську звітність, але й на ширшу інформаційну базу для прийняття рішень, що сприяє більшій адаптивності та гнучкості підприємства у мінливих умовах.

Відмітимо, що парадокси облікової інформації виявляються через певні суперечності, що виникають при використанні цих даних для управлінських рішень. Облікова інформація орієнтована на точність та відповідність стандартам, однак її інтерпретація може виявити різні результати, в залежності від контексту управлінського процесу. Деякі основні парадокси включають:

1. Історичний характер даних [3]. Облікова інформація та бухгалтерська звітність часто базується на історичних даних, тобто на інформації про вже здійснені операції. Проте в умовах швидко змінюваного ринку та конкурентного середовища, такі дані можуть не відображати поточний стан підприємства або його здатність адаптуватися до нових умов. Це створює парадокс, коли звітність не може повною мірою служити інструментом прогнозування чи стратегічного планування, що вимагає більш актуальної та аналітичної інформації.

2. Формальна точність та управлінська сутність [11]. Бухгалтерський облік має на меті точне відображення фінансових активів, але це не завжди збігається з реальними потребами керівництва підприємства. Наприклад, формальна звітність може показувати високий прибуток, але не враховувати проблеми з ліквідністю, складнощі в грошових потоках або приховані ризики, що знижують ефективність управлінських рішень. Це створює ситуацію, коли фінансові показники в обліку можуть виглядати позитивно, але на практиці підприємство може стикатися з фінансовими труднощами.

3. Нефінансова інформація та її взаємодія з обліковою інформацією та бухгалтерською звітністю [45]. Парадокс також виникає через необхідність врахування нефінансових показників, які, не завжди знаходять своє

відображення у бухгалтерських звітах. Наприклад, інформація про задоволеність клієнтів, ефективність бізнес-процесів, конкурентне середовище чи інноваційні досягнення часто має критичне значення для управлінських рішень, але її важко відобразити в рамках традиційної бухгалтерії. Таким чином, облікова інформація та бухгалтерська звітність не завжди надає повну картину для стратегічного управління.

4. Стандартизованість і гнучкість. Облікова інформація формується на підставі певних стандартів. Що дозволяють забезпечити порівнянність і консистентність фінансових результатів. Однак, ці стандарти не завжди дозволяють врахувати унікальні особливості діяльності конкретного підприємства. Це може призвести до того, що облікові дані будуть обмеженими в їхній здатності відображати індивідуальні аспекти бізнесу, що важливо для прийняття управлінських рішень.

5. Необхідність інтеграції з іншими системами [29]. Облікова інформація, як правило, є лише однією частиною більш широкої інформаційної системи управління підприємством. Існує парадокс, коли бухгалтерські дані є дуже важливими для внутрішнього фінансового контролю, але вони можуть бути недостатніми для стратегічного планування або прийняття оперативних рішень. Виникає потреба в інтеграції бухгалтерської інформації з іншими даними, наприклад, маркетинговими, операційними або людськими ресурсами, щоб створити більш повну картину і приймати найефективніші рішення.

Наведемо деякі приклади парадоксів облікової інформації, які стосуються їх значення для управління підприємством. Багато підприємств можуть показувати високий прибуток за результатами бухгалтерської звітності, але одночасно мати проблеми з ліквідністю. Це може статися якщо значна частина прибутку є «неготівковою» (наприклад, через дебіторську заборгованість або нерухомість, що не продається). Керівництво підприємства може приймати рішення на основі звітності про високий прибуток, але в реальності підприємство не має достатньо коштів для

погашення своїх короткострокових зобов'язань. Що може призвести до фінансової кризи.

У деяких випадках підприємство може демонструвати зростання доходів, але насправді це може бути результатом зниження витрат або оптимізації, а не реального розширення бізнесу [29]. Наприклад, аграрне підприємство може збільшити обсяг продажу за рахунок зниження витрат на виробництво (зниження витрат на добрива, енергоспоживання), що в бухгалтерії буде виглядати як зростання прибутковості, але на практиці це не забезпечує стійкого розвитку компанії, оскільки без інвестицій в оновлення технологій або розширення активів довгостроковий потенціал буде обмеженим.

Парадокс зниження витрат при скороченні персоналу. Це класичний приклад із практики, що на перший погляд може призвести до зменшення витрат на заробітну плату і збільшення прибутку. Проте на практиці це може привести до зниження ефективності праці, втрати ключових спеціалістів і зменшення інноваційного потенціалу підприємства. Хоча звітність і показує зниження витрат, але з точки зору довгострокового розвитку підприємства це може призвести до зниження конкурентоспроможності.

Тарасова Т.О. наводить наступний приклад. Підприємство може інвестувати значні кошти в придбання нерухомості, яка не приносить негайного прибутку, але в бухгалтерії це відображається як збільшення активів. Це може створювати ілюзію стабільного фінансового становища. Проте в реальності, якщо нерухомість не приносить доходу або не продається, ці інвестиції можуть не мати стратегічної доцільності, що підвищує ризик для підприємства [47]. При цьому керівництво може не враховувати, що на таких активах лежать витрати на утримання, і вони не створюють реальної вартості для компанії.

І на останок, парадокс високих амортизаційних витрат при збільшенні продуктивності. Підприємства, які активно інвестують у нову техніку або оновлюють основні засобами, можуть показувати високі амортизаційні

витрати, що знижують чистий прибуток за даними бухобліку. Однак це може бути не зовсім коректним з точки зору реальної ефективності – нове обладнання може значно підвищити продуктивність, хоча це не відображається в короткостроковому фінансовому результаті. У цьому випадку важливо оцінювати не тільки поточні витрати, але й перспективи зростання доходів через впровадження нових технологій.

Таким чином, парадокси облікової інформації вимагають від керівництва більш гнучкого підходу до обліку та управлінської практики. Зокрема, це означає необхідність: використовувати додаткову аналітичну інформацію, впроваджувати сучасні інформаційні технології, активно використовувати прогнози та моделювання, розвивати зворотній зв'язок між обліковим апаратом та управлінськими підрозділами (рис.1.4).

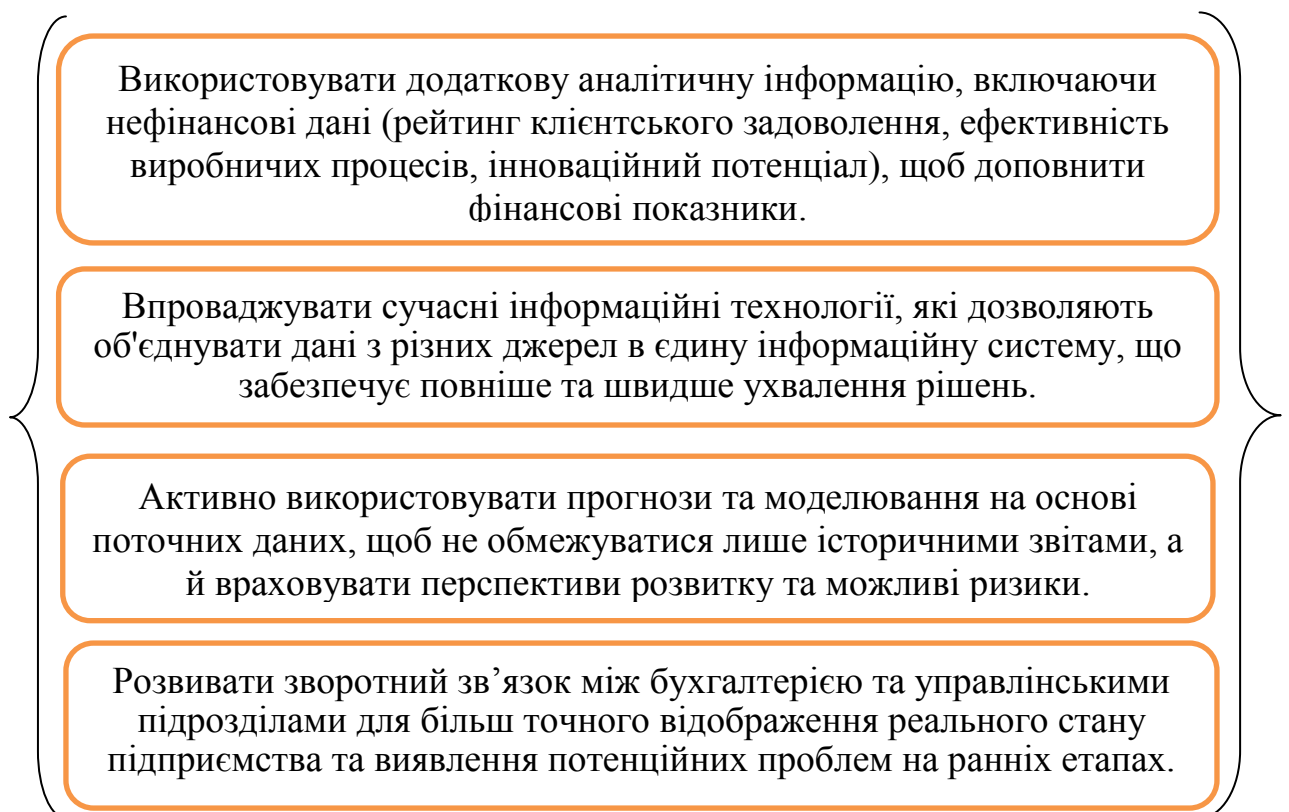

Рис. 1.4. Впровадження комплексного підходу до управлінських рішень в контексті парадоксів облікової інформації

Отже, парадокси облікової інформації та бухгалтерської звітності вказують на необхідність більш комплексного та багатогранного підходу до

управлінських рішень, що включає не лише традиційні фінансові показники, але й інтеграцію новітніх технологій і методів аналізу для підвищення ефективності управління.

Висновки до першого розділу

1. Визначено, що облікова інформація – це система даних, які відображають фінансово-господарську діяльність організації та забезпечують користувачів необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень, яка формується на основі даних фінансового, управлінського, податкового обліку та аналізу, і включає в себе інформацію про активи, зобов'язання, доходи, витрати та результати діяльності організації. Виділено основні характеристики облікової інформації, які включають її достовірність, релевантність, своєчасність, зрозумілість та повноту.

2. Визначено класифікацію облікової інформації, яка дозволяє розподілити інформацію за ступенем важливості, актуальності та доступності, що сприяє підвищенню прозорості облікового процесу та надійності облікової системи загалом, а саме за: призначенням (фінансова та управлінська), рівнем деталізації (агрегована та деталізована), часом формування (поточна, періодична, оперативна), формою подання (кількісна та якісна), за користувачами (внутрішня та зовнішня), ступенем достовірності (фактична та оціночна).

3. Встановлено, що система формування облікової інформації – це комплексний механізм, що об'єднує різні етапи, методи, інструменти, які забезпечують створення, обробку та аналіз фінансових даних підприємства, яка має на меті забезпечити керівництво точною і своєчасною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень. Запропоновано етапи процесу формування облікової інформації, які передбачають: ідентифікація даних, збір даних, класифікація та обробка, аналіз, формування звітів, використання інформації для прийняття рішень, моніторинг та контроль,

зворотний зв'язок і вдосконалення.

4. Відмічено, що парадокси облікової інформації виявляються через певні суперечності, що виникають при використанні цих даних для управлінських рішень. Облікова інформація орієнтована на точність та відповідність стандартам, однак її інтерпретація може виявити різні результати, в залежності від контексту управлінського процесу. Деякі основні парадокси включають: історичний характер даних, формальна точність та управлінська сутність, нефінансова інформація та її взаємодія з обліковою інформацією та бухгалтерською звітністю, стандартизованість і гнучкість, необхідність інтеграції з іншими системами.

5. Наголошено, що парадокси облікової інформації вимагають від керівництва більш гнучкого підходу до обліку та управлінської практики. Зокрема, це означає необхідність: використовувати додаткову аналітичну інформацію, впроваджувати сучасні інформаційні технології, активно використовувати прогнози та моделювання, розвивати зворотній зв'язок між обліковим апаратом та управлінськими підрозділами.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1. Фінансово-економічна характеристика АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Аграрно-виробниче товариство з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К» (далі АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К») знаходиться за юридичною адресою м. Дніпро, Дніпропетровська обл., вулиця Мільмана, буд. 110а. Головний (найбільший) підрозділ розташований в с. Осикувате, що в свою чергу знаходиться на відстані приблизно в дев'яносто кілометрів від головного офісу в м.Дніпро. Розташування підприємства є досить вигідним - близька відстань до головного офісу, обласного центра, і відповідно і ринку збуту, а між ними і підприємством проходить велика кількість залізничних маршрутів і автомобільних шляхів.

АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» - один із найбільших товаровиробників сільськогосподарської продукції в Дніпропетровській області. Підприємство головним видом діяльності обрало сільське господарювання, в більшій частині тваринництво, в меншій рослинництво. Підприємство займається вирощуванням зернових, бобових ,олійних культур, і ріпаку та виготовляє борошно. По тваринництву АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» розводить свиней, овець, корів, займається бджільництвом та рибальством та самостійно виготовляє продукцію, і займається збутом. Окрім цього на підприємстві надають послуги із переробки зернових культур.

АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є платником Єдиного податку, що відноситься до 4 групи.

Для своєї діяльності господарство забезпечене певними видами активів, які ми проаналізуємо за допомогою даних наведених в табл.2.1.

Таблиця 2.1

Оцінка майна АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», тис. грн.

Види активів	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2023 р. у % до 2019 р.
Майно - усього	478 031,0	480 120,0	533 447,0	665 249,0	726 584,0	152,0
Необоротні активи	188 509,0	205 427,0	221 748,0	244 171,0	262 310,0	139,1
Основні засоби	157 595,1	172 395,0	192 561,0	200 713,0	228 244,0	144,8
Довгострокові біологічні активи	8 509,0	9 980,0	9 091,0	9 430,0	11 875,0	139,5
Оборотні активи	289 522,0	274 693,0	311 699,0	421 078,0	464 274,0	160,3
Запаси	140 925,0	145 513,0	190 220,0	299 761,0	358 988,0	254,7
Поточна дебіторська заборгованість	103 718,0	91 332,0	66 306,0	71 042,0	53 007,0	51,1
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	105,0	167,0	10 206,0	838,0	305,0	290,4
Інші оборотні активи	386,0	537,0	492,0	1 515,0	2 294,0	594,3
Витрати майбутніх періодів	15 519,0	12 080,0	9 457,0	5 427,0	4 100,0	26,4

Загальний аналіз майна АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» за досліджуваний період свідчить про суттєве зростання активів компанії. Загальне майно підприємства зросло на 52% у 2023 р. порівняно з 2019 р., особливо завдяки оборотним активам, які збільшилися на 60,35. Основну роль у зростанні запасів, які зросли в 1,5 рази, що свідчить про підвищення виробничих потреб та стратегічне нарощування запасів для забезпечення стабільності виробництва, в той час як поточні дебіторська заборгованість знизилася майже вдвічі, що покращує фінансову стійкість. Оборотні активи в цілому демонструють високу динаміку, тоді як необоротні активи зросли на 39,1%, зокрема основні засоби на 44,8%. Значне скорочення витрат майбутніх періодів (на 73,6%) свідчить про їхню оптимізацію, що підвищує ефективність розподілу ресурсів.

Також проаналізуємо джерела за рахунок яких утворилися господарські засоби (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Оцінка капіталу АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», тис. грн.

Види капіталу	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2023 р. у % до 2019 р.
Капітал-усього	478 031,0	480 120,0	533 447,0	665 249,0	726 584,0	152,0
Власний капітал	351 504,0	324 828,0	326 692,0	422 833,0	502 871,0	143,0
Зареєстрований капітал	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	100,0
Зобов'язання і забезпечення	126 527,0	155 292,0	206 755,0	242 416,0	223 713,0	176,8
Довгострокові зобов'язання	24 908,0	36 930,0	14 822,0	109 455,0	31 000,0	124,4
Поточні зобов'язання	101 619,0	118 362,0	191 933,0	132 961,0	192 713,0	189,6
Поточна кредиторська заборгованість	46 977,0	37 459,0	40 572,0	68 360,0	56 295,0	119,8

Аналіз капіталу господарства свідчить про значне зростання загальної вартості капіталу в 1,5 рази, що зумовлено насамперед збільшенням власного капіталу на 43% та зобов'язання на 76,8%. Таке зростання вказує на деяку стабільність та накопичення прибутку. У структурі зобов'язань найбільше зросли поточні зобов'язання на 89,6%, що вказує на залучення короткострокових кредитів для фінансування поточних витрат. Довгострокові зобов'язання зросли лише на 24,4%, що вказує на обережний підхід до залучення довгострокових позик.

Аналіз фінансових показників за досліджуваний період свідчить про значне зростання чистого доходу від реалізації на 56,9%, що може свідчить про розширення ринку збуту і підвищення цін на продукцію (рис.2.1). Відповідно і собівартість продукції зросла на 52,83%, що пов'язано зі значним зростанням ціна на ПММ.

Незважаючи на це, прибуток від операційної діяльності збільшився

майже вдвічі, а чистий прибуток зріс на 102,4%.

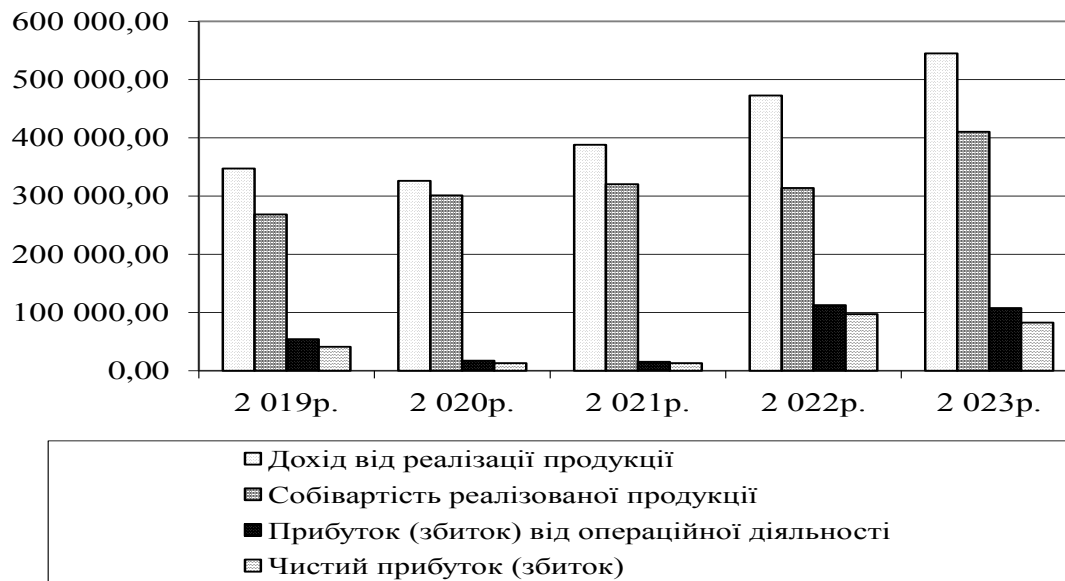

Рис. 2.1. Фінансові результати АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», тис. грн

Це свідчить про покращення ефективності роботи підприємства, вміння контролювати витрати та зберігати рентабельність навіть в умовах воєнного стану.

За допомогою рис. 2.2 проведемо оцінку фінансової стійкості на АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Аналіз зазначених коефіцієнтів вказує на покращення фінансової автономії підприємства. Коефіцієнт автономії показує нестабільну динаміку протягом досліджуваного періоду, до 2021 р. від знижувався, після цього року він почав відновлюватися, досягнувши в 2023 р. значення 0,69, що в свою чергу свідчить про збільшення залежності від зовнішнього фінансування. Щодо коефіцієнту концентрації залученого капіталу, то проти 2022 р. цей показник знизився до 30,79%, що свідчить про повернення до більш збалансованої структури капіталу з акцентом на власні джерела, зменшуючи фінансові ризики.

Аналіз коефіцієнта фінансування показує, що цей показник зменшився з 2,77 у 2019 р. до 1,58 у 2021 р., що вказує на зростання частки залученого капіталу відносно власного. Однак, з 2022 р. цей показник почав зростати і

досяг 2,24 у 2023 р., що свідчить про повернення до більш стійкого співвідношення між власним і залученим капіталом.

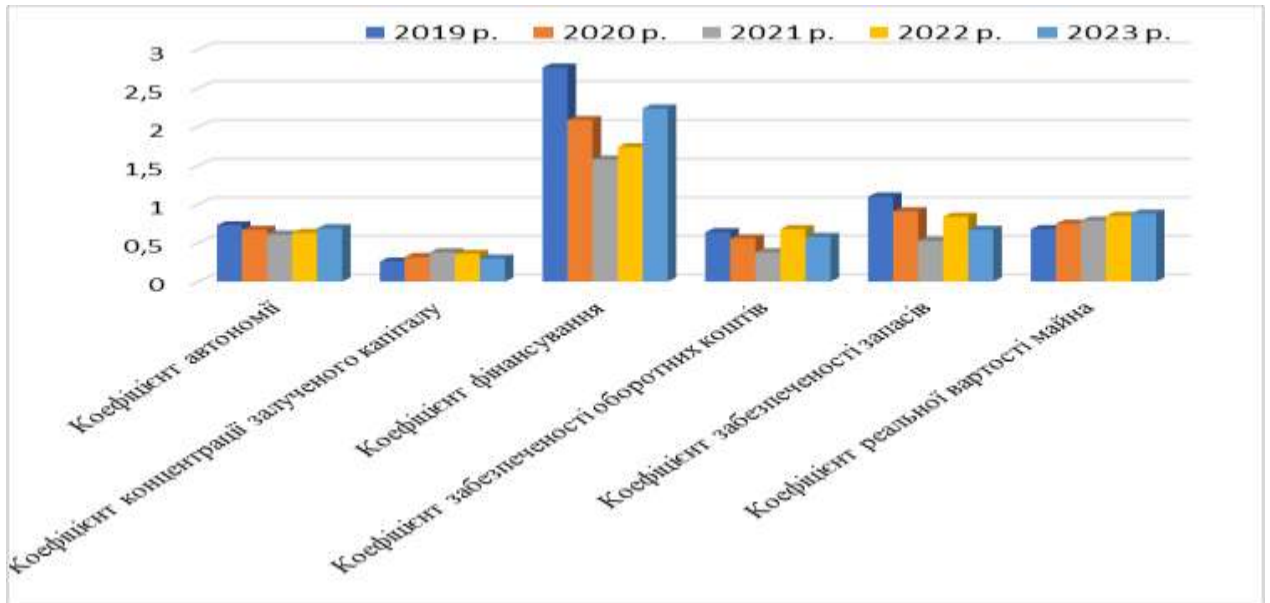

Рис. 2.2. Показники фінансової стійкості
АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» за 2019-2023 рр.

В додатку А проведемо оцінку ліквідності підприємства, платоспроможності і оборотності активів. Хоча чистий дохід від реалізації продукції зріс на 56,97%, що вказує на зростання бізнесу, показники ліквідності та платоспроможності погіршилися - коефіцієнти абсолютної ліквідності та покриття знизилися, що свідчить про зниження здатності підприємства покривати свої зобов'язання. Водночас, оборотність активів залишалася стабільною, а коефіцієнт завантаження оборотних активів показує оптимальне їх використання.

Комплексну оцінку фінансового стану АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» проведемо за допомогою даних в додатку Б. Дані додатку демонструють стабільно високий рівень фінансової стійкості та ефективності. Незважаючи на коливання в ряді показників, підприємство підтримує сильні позиції за ліквідністю, зокрема, високі рейтинги за коефіцієнтами поточної ліквідності та оборотності дебіторської заборгованості. Однак, зниження показників оборотності запасів у 2023 р. свідчить про потребу в удосконаленні

управління запасами. Рентабельність продажів, активів і капіталу залишаються на достатньо високому рівні, що вказує на ефективне використання ресурсів і прибутковість господарства. Інтегрований показник фінансового стану показує стабільний рейтинг «А» протягом всього досліджуваного періоду, що вказує на надійну фінансову позицію АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Характеристику організації роботи бухгалтерської служби АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» почнемо з того, що вона побудована за принципом лінійності, тобто головою бухгалтерської служби є головний бухгалтер і всі працівники бухгалтерії підпорядковуються йому. При цьому на підприємстві застосовується децентралізована форма побудови облікового апарату, тобто в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є центральна бухгалтерія і є 2 відділення (бухгалтерії П'ятихатського та Криничанського відділень). Всього на підприємстві працює 12 бухгалтерів: шість (включаючи головного бухгалтера із заступником) в головному офісі, п'ять бухгалтерів у відділі, який знаходиться в П'ятихатківському районі, і один бухгалтер працює в Криничанському районі (рис.2.3).

Рис. 2.3. Організаційна структура бухгалтерського апарату АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» застосовує автоматизовану форму обліку у формі програмного забезпечення BAS бухгалтерія, що дозволяє оптимізувати облікові процеси, забезпечити точність і оперативність обробки фінансової та управлінської інформації. BAS бухгалтерія є потужним інструментом для автоматизації обліку в різних сферах підприємства, зокрема, у фінансовому та податковому обліку, а також у веденні складського та виробничого обліку. Це в свою чергу забезпечує інтеграцію даних для зручності складання звітності та аналітики.

В обов'язки головного бухгалтера входить:

- розробка та впровадження облікової політики, забезпечення належного ведення бухгалтерського обліку відповідно до законодавства;
- контроль за правильністю складання звітності підприємства;
- контроль за виконанням фінансових операцій;
- організація та контроль роботи бухгалтерії, проведення навчань та консультацій для співробітників бухгалтерії щодо змін в законодавстві та нових облікових процедур;
- підготовка підприємства до проведення внутрішніх і зовнішніх перевірок, представлення підприємства перед податковими органами, у разі необхідності;
- контроль за правильністю обчислення та сплати податків, ведення податкової звітності;
- участь у складанні фінансових планів і бюджетів підприємства.

Відмітимо, що головний бухгалтер делегує частину свої обов'язків своєму заступнику, що допомагає дотримуватися високого рівня якості їх виконання, прискорює процес перевірки і складання документів.

Зазначимо, що основним організаційним документом для організації бухгалтерського обліку та облікової політики є Наказ про облікову політику, адже від чітко і правильно сформованої облікової політики залежить дотримання всіма працівниками бухгалтерії єдиних для всіх обліковців вимог, дотримання ними законодавчих норм та правильність способів

відображення даних в облікових реєстрах. Вона розробляється на кілька років, а в подальшому потребує осучаснення до вимог законодавства. При цьому в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» Наказ про обліку був сформований ще в 2009 р. і жодного разу не переглядався з того часу, тому пропонуємо все ж таке оновити його відповідно до вимог чинного законодавства.

Наступним етапом дослідження буде оцінка основних компонентів облікової політики:

1. Визначено основні принципи автоматизованого ведення обліку через програмне забезпечення (BAS-бухгалтерія), налаштування програмного забезпечення для ведення обліку та генерування звітності..

2. Сформовано систему первинних документів та правила її організації. В процесі дослідження встановлено, графік документообігу було сформовано ще в 2009 р. і жодного разу не переглядався з того часу. Але при цьому всі відповідальні працівники за звіти подають первинні документи чіткі терміни, так що навантаження на обліковців розтягнуто на протязі місяця і майже однакове на кожен день, бухгалтера дотримуються вимог законодавства кожен по своїх обов'язках.

3. Елементи методу бухгалтерського обліку щодо:

- обліку запасів: встановлено порядок розподілу ТЗВ, визначено метод оцінки запасів при списанні (метод середньозваженої собівартості);

- обліку основних засобів: встановлено термін експлуатації, методи нарахування амортизації (прямолінійний), правила обліку витрат на утримання та ремонт ОЗ;

- обліку доходів і витрат: визначено методи визнання витрат і доходів (за фактичними витратами та доходами), встановлено правила для визначення витрат, пов'язаних з виробничою діяльністю, обробкою продукції, зберіганням т іншими видами витрат, визначено склад витрат майбутніх періодів та порядок їх віднесення на витрати звітного періоду, база розподілу загальновиробничих витрат (пропорційно прямим витратам, але в галузі рослинництва віднімають вартість насіння, в галузі тваринництва

віднімають вартість кормів).

4. Податковий облік: визначено систему податків, які підприємство сплачує, урахування податкових різниць між фінансовим і податковим обліком, а також способи мінімізації податкових зобов'язань.

5. Вибір принципів і методів для складання фінансової звітності, порядок перевірки та затвердження звітів, а також їх подання в органи державного контролю. АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» застосовує спрощену форму звітності, яка передбачає спрощену структуру документів і зменшення кількості показників, порівняно з традиційною фінансовою звітністю, а саме: Баланс, Звіт про фінансові результати, Примітки до фінансової звітності. Саме такий підхід допомагає знизити витрати на складання звітів та полегшити процес для підприємств, що мають обмежену кількість операцій. Така форма звітності відповідає вимогам певних національних стандартів або міжнародних стандартів фінансової звітності для малих підприємств (наприклад, IFRS для малих і середніх підприємств).

6. Установлено порядок внутрішнього контролю (у формі бухгалтерського контролю та інвентаризації) за точність, достовірність та своєчасність ведення облікових записів, призначення відповідальних осіб за контроль щодо виконання облікової політики. Бухгалтерський контроль забезпечує перевірку точності облікових даних і відповідність їх вимогам облікової політики. Інвентаризація, як частина внутрішнього контролю, сприяє перевірці фактичної наявності активів, зіставленню їх з обліковими даними та виявленню можливих відхилень. Такий порядок внутрішнього контролю дозволяє своєчасно виявляти і коригувати помилки, а також підвищувати достовірність фінансової інформації.

7. Встановлено порядок зміни облікової політики, що враховує необхідність адаптації у випадках змін законодавства або внутрішніх змін на підприємстві. В таких випадках коригуються відповідні принципи та методи обліку, які закріплені в обліковій політиці, з метою забезпечення їх відповідності новим вимогам або потребам підприємства. Методи

відображення таких змін у фінансовій звітності включають зазначення коригувань у примітках до звітності, а також можливе ретроспективне або перспективне відображення змін, залежно від характеру та обсягу впливу на показники фінансової звітності. Відмітимо, що ці компоненти формують загальну структуру облікової політики АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», що забезпечує відповідність вимогам законодавства.

Таким чином, в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» організація обліку здійснена на достатньому рівні - працівники облікового відділу чітко, і своєчасно виконують свої обов'язки, звітні документи подаються вчасно, без помилок і наступних виправлень, сам відділ виконує обов'язки відповідно до чинного законодавства. Не дивлячись на те, що не оновлений Наказ про облікову політику і графіки документообігу, які не оновлювалися дуже багато років і в певній частині містять застарілі вимоги та обов'язки обліковців, положення про бухгалтерію теж сформовано багато років тому.

2.3. Практичні підходи до формування системи облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Формування системи облікової інформації в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» напряму пов'язане з управлінням підприємства, оскільки облік забезпечує базу для прийняття рішень, планування і контролю над бізнес-процесами, які відбуваються. Практичні підходи до формування системи облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» реалізуються наступним чином.

Процес формування облікової інформації починається зі збору і документування первинних даних, що відображають усі господарські операції на підприємстві. Це ключовий етап, який забезпечує достовірність та повноту даних для подальшої обробки та аналізу первинної інформації.

В подальшому після перевірки первинні дані вводяться в облікову систему, в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» це BAS Бухгалтерія. Це забезпечує

централізоване збереження і обробку інформації. Дані систематизуються за категоріями, такими як витрати, доходи, активи, зобов'язання, що полегшує подальший аналіз і складання звітів.

Отже, формуванні облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» можна представити як послідовність етапів, на кожному з яких інформація допомагає приймати специфічні управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності підприємства. Ця структура охоплює всі аспекти, від збору даних до аналізу й оцінки результатів (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Етапи формування облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Цей процес допомагає ефективно використовувати ресурси АВ ТОВ

«АГРОЦЕНТР К», підтримує економічну безпеку і забезпечує управління бізнес-процесами на кожному етапі.

Таким чином, інформаційна підтримка управлінських рішень за допомогою BAS Бухгалтерія дозволяє керівництву АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» отримувати повну і точну картину діяльності підприємства, що допомагає в прийнятті своєчасних і обґрунтованих рішень, а саме:

- актуальність інформації про фінансовий стан. BAS Бухгалтерія забезпечує своєчасний доступ до фінансових показників. Це дозволяє керівництву не тільки бачити фінансовий стан у поточний момент, але й відстежувати динаміку змін, наприклад, аналізувати зміни в прибутковості або виявляти перевищення витрат; оперативний доступ до фінансової інформації сприяє більш ефективному управлінню грошовими потоками, що дозволяє контролювати платоспроможність, а також своєчасно приймати рішення про інвестиції, кредитування або фінансування нових проєктів;

- контроль витрат на виробництво. BAS Бухгалтерія надає детальні дані про витрати на кожному етапі виробничого процесу, що дозволяє керівництву аналізувати їх структуру та оптимізувати. Це особливо важливо для підприємств агробізнесу, де витрати на сировину, ПММ, технічне обслуговування мають значний вплив на собівартість продукції; аналітика витрат допомагає виявляти можливості для зниження собівартості виробництва і підвищення рентабельності. Відстеження витрат в реальному часі допомагає запобігати перевитратам та забезпечує гнучке реагування на зміни у виробничих потребах;

- аналіз запасів та управління ними. BAS Бухгалтерія надає інформацію про поточні запаси, що дозволяє уникати як дефіциту запасів, так і перевантаження складських приміщень надлишковими; дані про запаси допомагають в оптимізації закупівель, забезпечуючи наявність необхідних ресурсів у потрібні строки.

Отже, BAS Бухгалтерія не тільки спрощує облікові процеси, але й надає керівництву інструменти для аналізу і прийняття обґрунтованих

рішень, що підвищує конкурентоспроможність та стійкість підприємства на ринку.

Планування та бюджетування є одним із ключових аспектів управління підприємством, яке тісно пов'язане з якісною обліковою інформацією [44]. Завдяки систематичному збору, обробці та аналізу даних облікова інформація допомагає керівництву АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» ухвалювати обґрунтовані рішення щодо фінансів, розподілу ресурсів та розвитку підприємства:

- формування реалістичних бюджетів. Дані облікової системи дозволяють керівництву складати бюджети, які відображають реальні доходи та витрати компанії. Бюджетування на основі фактичних показників допомагає запобігати фінансовим ризикам та уникати розривів у грошових потоках, адже враховує історичні дані про витрати, обсяги продажів і цінові коливання на ринку;

- планування з опорою на облікові дані дозволяє керівництву передбачати потреби підприємства у короткостроковій і довгостроковій перспективі. Таке планування підвищує передбачуваність бізнес-процесів і полегшує управління фінансовими потоками;

- на основі облікової інформації керівництво може визначити, які напрями діяльності підприємства є найбільш перспективними з фінансової точки зору. Це дозволяє формувати обґрунтовані стратегії розвитку підприємства, визначати доцільність інвестицій у нові проекти.

Контроль та оцінка результатів є важливою частиною управлінського процесу, яка дозволяє перевіряти ефективність і відповідність фактичних показників запланованим цілям [48]. Система внутрішнього контролю і регулярна інвентаризація забезпечують фінансову прозорість та надійність даних:

- внутрішній контроль дає змогу систематично відстежувати, наскільки фактичні показники відповідають запланованим цілям. Це допомагає керівництву оперативно коригувати діяльність підприємства, виявляти

фактори, які заважають досягненню цілей, і приймати відповідні рішення щодо оптимізації процесів;

- одним із основних завдань головного бухгалтера є перевірка точності облікових даних і звітності. Завдяки налаштованим процедурам внутрішнього контролю бухгалтерія може виявити помилки в облікових записах, проводити їх своєчасне виправлення і запобігати потенційним втратам.

Оцінка ефективності діяльності дозволяє керівництву АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» аналізувати рентабельність, ефективність та доцільність окремих підрозділів і напрямів діяльності:

- облікова інформація надає керівництву інформацію про доходи і витрати кожного підрозділу (наприклад, виробництва, логістики, збуту), що дозволяє обчислити їх рентабельність. Це допомагає розуміти, які підрозділи приносять найбільший прибуток, а які потребують покращення;

- виявлення ефективності використання ресурсів. Звіти надають детальну інформацію про витрати ресурсів на виробництво одиниці продукції. Це допомагає керівництву оцінити, наскільки раціонально використовуються ресурси в кожному підрозділі;

- вивчення нерентабельних напрямів діяльності. Облікові дані дають змогу виявляти збиткові напрями або підрозділи, де витрати перевищують доходи. Це важливий інструмент для прийняття рішень про доцільність скорочення чи реструктуризації цих напрямів;

- оцінка ефективності інвестицій. Облікова інформація дозволяє побачити як швидко окупуються вкладення і чи приносять вони очікуваний прибуток. Ця інформація є основою для прийняття рішень щодо подальшого інвестування або перегляду стратегії фінансування.

Таким чином, відмітимо, що в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» система формування облікової інформації не лише забезпечує достовірність фінансової звітності, але й створює основу для ефективного управління підприємством у довгостроковій перспективі.

2.4. Вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством

Вдосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління підприємством є важливим фактором підвищення ефективності роботи і досягнення стратегічних цілей. Відмітимо про важливість інтеграції облікової інформації в процес прийняття рішень, що дозволить керівництву підприємства ефективно використовувати для управління діяльністю, зниження ризиків і досягнення цілей.

Пурій Г.М. відмічає, що сучасний розвиток інформаційних технологій є ключовим фактором у підвищенні ефективності облікової інформації на підприємстві [43]. Пристемський О. вказує, що оскільки якість управлінських рішень значною мірою залежить від точності, оперативності й доступності інформації, раціональна організація облікових процесів з акцентом на автоматизацію стає все більш важливою [41].

Для будь-якого підприємства впровадження інформаційних технологій для облікових процесів дає можливість значно покращити організацію роботи з інформацією за рахунок створення інтегрованого банку облікових даних [49]. Це включає в себе автоматизацію збору, обробки та зберігання інформації, що дозволяє персоналу підприємству отримувати релевантні дані в режимі реального часу.

Пропонуємо для підвищення ефективності управління та забезпечення оперативного доступу до облікової інформації впроваджувати електронний документообіг. Організація електронного документообігу на підприємстві включає кілька ключових етапів, які забезпечують автоматизацію обробки та обміну документами між підрозділами, підвищуючи оперативність і точність інформаційних потоків (рис.2.5).

На першому етапі потрібно визначити, які документи та процеси потребують автоматизації [12]. Це включає аналіз документопотоків, вивчення потреб кожного підрозділу, та визначення документів, які

регулярно використовуються (заявки на ресурси, звіти про витрати, акти виконаних робіт тощо). Завдяки цьому можна оптимізувати існуючі процеси і адаптувати електронний документообіг під специфіку підприємства.

Залежно від обсягу та складності документообігу підприємства, вибирається відповідне програмне забезпечення, що підтримує електронний документообіг (наприклад, спеціалізовані системи електронного документообігу Megapolis.DocNet, DocLogix).

Рис. 2.5. Ключові етапи організації електронного документообігу

Для оптимізації процесу створюються стандартизовані шаблони документів, які будуть використовуватися у системі. Шаблони допомагають забезпечити єдиний формат документів, полегшують їхню обробку та запобігають помилкам при введенні даних.

Важливим етапом є налаштування прав доступу до різних типів документів для різних користувачів та підрозділів [16]. Кожен співробітник має доступ лише до тих документів і процесів, які потрібні для його роботи. Також налаштовуються маршрути погодження та підписання документів, щоб автоматично направляти документ на затвердження.

Для забезпечення безперервного обміну інформацією документообіг інтегрується з іншими системами. Електронний підпис є обов'язковим елементом електронного документообігу. Оскільки він забезпечує юридичну силу електронних документів і захист від підробок [37].

До прикладу, автоматизація звітності про використання ресурсів (посівного матеріалу, добрив тощо) дозволяє керівництву щоденно отримувати точні дані про витрати та врожайність. Це дає можливість оперативно реагувати на відхилення, оптимізувати використання ресурсів і підвищити ефективність виробничих процесів.

Отже, потреба в електронному документообігу обумовлена сучасними вимогами до швидкості, точності та безпеки облікової інформації, а вигода проявляється в зниженні витрат, підвищенні ефективності та прозорості управлінських процесів на підприємстві.

Відмічено, що удосконалення системи формування облікової інформації в процесі управління аграрного підприємства значною мірою залежить від професійного судження бухгалтера [29]. Воно виступає основним елементом і рушійним фактором створення облікової політики, а також сприяє представленню бізнесу з урахуванням аспектів безпеки звітності. У цьому зв'язку варто виділити окремий напрямок саме «безпекове професійне судження бухгалтера», яке відображає здатність спеціалістів-обліковців приймати продумані й аргументовані рішення, враховуючи як офіційні, так і неформальні інституціональні впливи.

«Облікова політика є одним з найбільш визначальних внутрішніх факторів професійного безпекового судження бухгалтера, оскільки відображає вихідні параметри функціонування обліку на підприємстві» [29].

У процесі управління підприємством професійне судження виконує роль інструменту для забезпечення точності, релевантності та обґрунтованості облікової політики (рис.2.6).

Рис. 2.6. Схема застосування професійного судження бухгалтера, як основи якісної облікової інформації з метою управління підприємством

Зазначимо, що роль професійного судження бухгалтера в системі облікової інформації полягає в:

- інтерпретація даних. Бухгалтер використовуючи професійні знання, аналізує та інтерпретує облікову інформацію для створення звітів, які відповідають потребам управління [29];

- вибір методів обліку. Застосування різних методів оцінки (до прикладу, амортизації, оцінки запасів) потребує врахування специфіки

діяльності підприємства, і тут професійне судження дозволяє вибрати найбільш оптимальний підхід;

- рішення в нестандартних ситуаціях. У випадках, коли стандарти не дають однозначної відповіді на питання, бухгалтер формує судження, спираючись на загальноприйняті принципи обліку, потреби підприємства та нормативні вимоги;

- оцінка активів і зобов'язань [18]. До прикладу, визначення справедливої вартості біологічних активів або розрахунок резервів під сумнівну заборгованість вимагає професійного судження;

- підготовка прогнозів. Професійне судження допомагає в оцінці ризиків і розробці прогнозів фінансових результатів на основі аналізу поточних даних;

- адаптація до змін. У разі зміни законодавства, стандартів або умов діяльності підприємства бухгалтер використовує судження для відповідної адаптації облікової політики.

Таким чином, професійне судження бухгалтера – це основа якісної облікової інформації, яка є важливим інструментом ефективного управління підприємством. Вигоди якого полягають в наступному: підвищення якості облікової інформації, оперативність прийняття рішень, зменшення потенційних ризиків.

Враховуючи те, що джерелом облікової інформації є сформована облікова політика, вважаємо, що удосконалення облікової політики є ключовим інструментом для підвищення ефективності управління підприємством, оскільки воно дозволяє адаптувати облікові процедури до стратегічних цілей, забезпечуючи своєчасність, точність і релевантність фінансової інформації. В додатку В наведено основні напрями вдосконалення облікової політики, адже таке вдосконалення дозволяє не лише покращити якість бухобліку, але й інтегрувати його з процесами управління, забезпечуючи прийняття більш обґрунтованих стратегічних та оперативних рішень.

Додаток Д демонструє алгоритм потреби в «безпекоорієнтованій обліковій політиці», адже вона є важливим етапом у забезпеченні надійності та ефективності обліку в підприємстві, особливо в контексті взаємодії зі стейкхолдерами, такими як акціонери, інвестори, кредитори, державні органи, постачальники та клієнти.

До прикладу, стейкхолдерів часто покладаються на облікову інформацію для ухвалення рішень (наприклад, інвестори для оцінки доцільності вкладень, кредитори для оцінки платоспроможності). Безпекоорієнтована облікова політика гарантує, що вся інформація є точною, актуальною та відповідною до вимог нормативних актів, що дозволяє уникнути ризиків.

Враховуючи важливість точності облікових даних, безпекоорієнтована політика сприяє встановленню процедур та заходів для запобігання зловживанням та шахрайству [31]. Це включає механізми контролю за достовірністю фінансових звітів та верифікації інформації. Безпекоорієнтована облікова політика дозволяє підприємствам відповідати всім вимогам нормативної та юридичної бази, що вимагає надання точних і прозорих звітів. Це важливо для уникнення штрафів або юридичних санкцій

Василішин С.І. вказує, що застосування такої політики допомагає виявляти та мінімізувати фінансові, операційні та репутаційні ризики. Це забезпечує стейкхолдерів необхідною інформацією для своєчасного прийняття рішень, що знижує ймовірність негативних фінансових наслідків для підприємства [9].

Отже, прозорість і безпека облікових процесів зміцнюють довіру з боку стейкхолдерів до підприємства, що сприяє підтримці ділових відносин та підтримує позитивну репутацію підприємства.

Інтерпретація облікової інформації є важливою складовою в процесі управління підприємством, оскільки вона перетворює сирі дані на корисні знання, які допомагають приймати ефективні рішення [18]. Інтерпретація облікової інформації – це ключ до розуміння фінансово-економічного стану

підприємства, який дає можливість формувати ефективну стратегію розвитку, забезпечувати конкурентоспроможність і досягати сталого зростання. Пропонуємо послідовність інтерпретації облікової інформації в процесі управління підприємством та прийняття рішень (рис. 2.7).

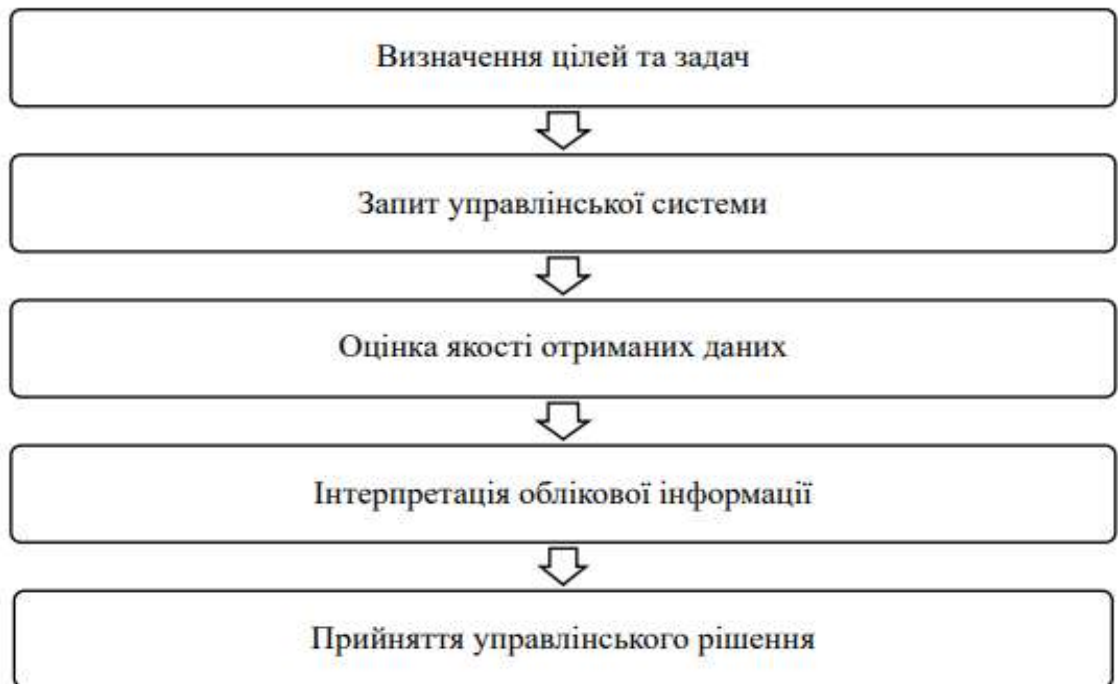

Рис. 2.7. Послідовність інтерпретації облікової інформації в процесі управління підприємством та прийняття рішення

Така послідовність передбачає визначення мети та завдань, вибір облікових даних відповідно до запитів управлінської системи, вибір методів аналізу, оцінювання якості облікової інформації та її інтерпретація, формування рекомендацій, прийняття і реалізація управлінського рішення. Послідовність інтерпретації облікової інформації дозволяє максимально ефективно використовувати її для прийняття зважених управлінських рішень, сприяє прозорості та обґрунтованості процесу управління, а також мінімізує ризики при реалізації стратегічних і оперативних завдань.

Висновки до другого розділу

1. АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» - один із найбільших товаровиробників

сільськогосподарської продукції в Дніпропетровській області. За результатами комплексної оцінки фінансового стану встановлено, що інтегрований показник фінансового стану має стабільний рейтинг «А» протягом всього досліджуваного періоду, що вказує на надійну фінансову позицію АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».

2. Організація роботи бухгалтерської служби АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» побудована за принципом лінійності при цьому на підприємстві застосовується децентралізована форма побудови облікового апарату, тобто в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» є центральна бухгалтерія і 2 відділення в П'ятихатському та Криничанському районах. АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» застосовує автоматизовану форму обліку у формі програмного забезпечення BAS бухгалтерія. Організація обліку здійснена на достатньому рівні - працівники облікового відділу чітко, і своєчасно виконують свої обов'язки, звітні документи подаються вчасно, без помилок і наступних виправлень, сам відділ виконує обов'язки відповідно до чинного законодавства.

3. Встановлено, що формування облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» можна представити як послідовність етапів, на кожному з яких інформація допомагає приймати специфічні управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності підприємства, а саме: збір даних з операційної діяльності, оцінка і контроль витрат на виробництво, тактичне планування на основі ресурсів і ринкових умов, моніторинг виконання планів і аналіз відхилень, аналіз фінансових результатів і ефективності, прийняття рішень на стратегічному рівні.

4. Визначено ключові етапи організації електронного документообігу на підприємстві включає кілька ключових етапів, які забезпечують автоматизацію обробки та обміну документами між підрозділами, підвищуючи оперативність і точність інформаційних потоків, а саме: аналіз бізнес-процесів і документопотоків, вибір програмного забезпечення, розробка шаблонів електронних документів, налаштування прав доступу та маршрутизації, інтеграція з іншими інформаційними системами,

забезпечення електронного підпису, запуск і тестування програми.

5. Доведено, що професійне судження бухгалтера – це основа якісної облікової інформації, яка є важливим інструментом ефективного управління підприємством. Вигоди якого полягають в підвищення якості облікової інформації, оперативність прийняття рішень, зменшення потенційних ризиків. Розроблено структурну схему формування професійного судження бухгалтера, як основи якісної облікової інформації в процесі управління підприємство.

6. Визначено основні напрями вдосконалення облікової політики, як ключового інструменту для підвищення ефективності управління підприємством, а саме: адаптація до специфіки діяльності підприємства, вдосконалення системи облікових рахунків та реєстрів, автоматизація облікових процесів, зміцнення аналітичної складової, розробка гнучкої облікової політики, посилення контролю та прозорості, формування облікової політики з орієнтацією на ризики, забезпечення відповідності міжнародним стандартам.

7. Запропоновано алгоритм потреби в розробці «безпекоорієнтованої облікової політики», адже вона є важливим етапом у забезпеченні надійності та ефективності обліку в підприємстві, особливо в контексті взаємодії зі стейкхолдерами, такими як акціонери, інвестори, кредитори, державні органи, постачальники, клієнти. Прозорість і безпека облікових процесів зміцнюють довіру з боку стейкхолдерів до підприємства, що сприяє підтримці ділових відносин та підтримує позитивну репутацію підприємства.

8. Запропоновано послідовність інтерпретації облікової інформації в процесі управління підприємством та прийняття рішень, яка передбачає: визначення мети та завдань, вибір облікових даних відповідно до запитів управлінської системи, вибір методів аналізу, оцінювання якості облікової інформації та її інтерпретація, формування рекомендацій, прийняття і реалізація управлінського рішення.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Місце економічного аналізу в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Економічний аналіз проводять для того, щоб глибше зрозуміти стан і результати діяльності підприємства, оцінити його сильні та слабкі сторони, а також виявити можливості для вдосконалення. Він допомагає керівництву приймати обґрунтовані упрощення, зменшувати ризики та підвищувати ефективність роботи. Завдяки аналізу можна виявити відхилення від запланованих показників, зрозуміти причини проблем і розробити заходи для їх усунення. Крім того, економічний аналіз дозволяє оцінити перспективи розвитку підприємства, сприяє оптимальному розподілу ресурсів та покращує фінансову стійкість і конкурентоспроможність.

На думку Кащена Н.Б. «економічний аналіз є важливою функцією і методом управління на всіх рівнях, інструментом виявлення резервів і залучення трудових ресурсів до управління виробництвом» [22]. Гуріна Н., Томша А. наголошують, що аналіз є ключовою функцією на всіх рівнях управління «він проводиться на усіх етапах, починаючи від аналізу стратегії діяльності будь-якого суб'єкта і закінчується кінцевим результатом» [15].

Онищенко В., Марінова В. зазначають, що економічний аналіз є основою для оцінки фінансового стану підприємства, а також для прийняття упрощень на всіх етапах його діяльності [36]. Автори вважають, що лише на основі детального аналізу облікової інформації можна забезпечити ефективне управління підприємством, запобігти фінансовим кризам та оптимізувати ресурси.

Ковальчук Т.М., Кузь В.І. трактують економічний аналіз як інструмент, який дозволяє не лише оцінити поточну ефективність діяльності, але й

побудувати прогноз розвитку підприємства, визначити ризики і допомогти керівництву правильно приймати рішення щодо майбутнього підприємства [24]. Автори вказують, що економічний аналіз має бути інтегрований в усі етапи управлінського процесу.

Таким чином, економічний аналіз займає центральне місце в системі ОАЗ в процесі управління підприємством, оскільки він забезпечує ґрунтовну базу для прийняття упррішень. Завдяки економічному аналізу здійснюється:

- обробка даних, тобто перетворення облікової інформації на аналітичні показники для оцінки фінансово-економічного стану підприємства;
- діагностика проблем, виявлення відхилень у діяльності підприємства, аналіз причин їх виникнення та можливих наслідків;
- прогнозування допомагає оцінити перспективи розвитку, розробка сценаріїв та планів дій на основі аналітичних розрахунків;
- оцінка ефективності, за допомогою неї проводиться аналіз рентабельності, продуктивності та використання ресурсів для виявлення резервів підвищення ефективності;
- моніторинг виконання, тобто контроль за реалізацією стратегічних і тактичних завдань підприємства.

Отже, економічний аналіз забезпечує інтеграцію облікових даних із системою управління підприємством, перетворюючи їх на корисну інформацію для підвищення якості прийняття рішень.

Проведемо аналіз показників ділової активності для АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» і як можна застосувати цю інформацію в процесі управління підприємством (рис. 3.1). Аналізуючи вказані показники, можна зробити такі висновки:

- загальний коефіцієнт обертання капіталу демонструє стабільне та незначне зменшення з 1,12 у 2022 р. до 1,08 у 2023 р., що вказує на певне уповільнення обертання капіталу, хоча загальна тенденція залишається позитивною;
- фондівддача необоротних активів протягом періоду спостерігається

коливання цього показника, з максимальним значенням 1,26 у 2022 р. незначне зниження до 1,18 у 2023 р. вказує на меншу ефективність використання необоротних активів;

- коефіцієнт обертання оборотних активів має тенденцію до зростання, що свідчить про поліпшення ефективності використання оборотних активів;

- коефіцієнт обертання оборотних виробничих засобів та готової продукції, значення якого знизилося із 2,1 у 2019 р. до 1,46 у 2023 р., що вказує на значне зниження обертання оборотних виробничих засобів та готової продукції, що може свідчити про зменшення ефективності управління виробничими запасами або зменшення попиту на готову продукцію;

- коефіцієнт обертання власного капіталу варіюється від 1,02 у 2019 р. до 1,17 у 2023 р., що свідчить про помірне зростання ефективності використання власного капіталу.

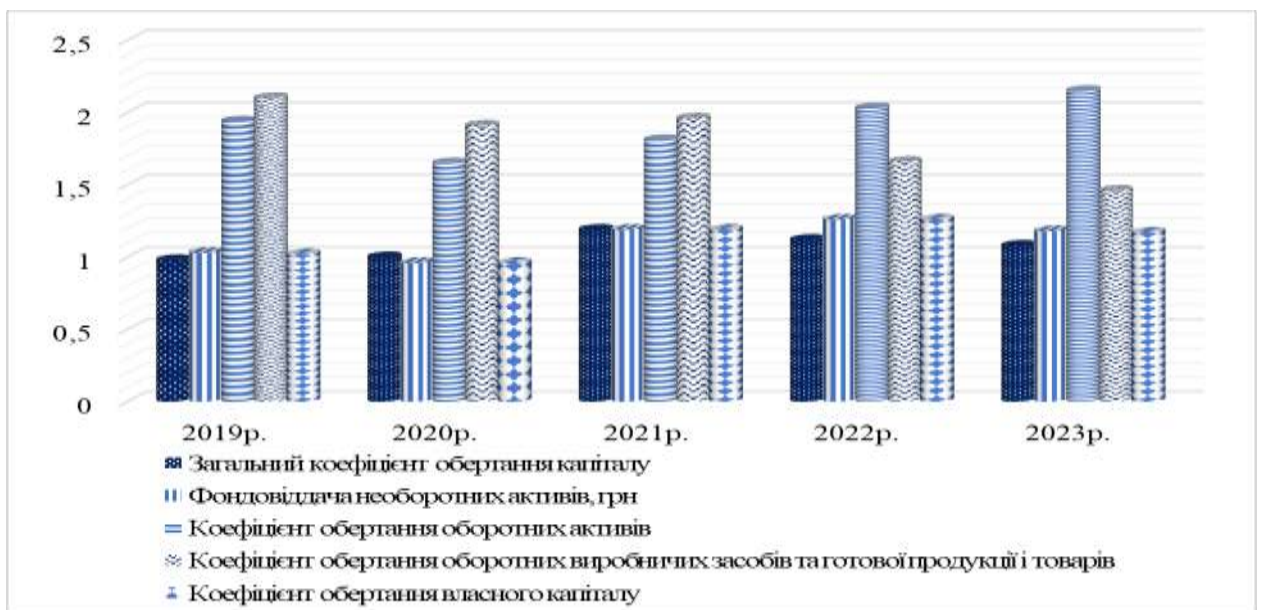

Рис. 3.1. Показники ділової активності АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Отже, протягом досліджуваного періоду АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» продемонструвала деяке поліпшення в обертанні оборотних активів та власного капіталу, але спостерігається уповільнення темпів обертання капіталу та необоротних активів. Найбільше занепокоєння викликає

зниження коефіцієнта обертання оборотних виробничих засобів та готової продукції, що може свідчити про проблеми в управлінні запасами.

Отже, аналіз показників ділової активності дозволяє отирати цінну інформацію для ухвалення певних упррішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства.

До прикладу, дана облікова інформація дозволяє ухвалювати обґрунтовані стратегічні рішення щодо розподілу ресурсів, інвестування та вдосконалення бізнес-процесів, знання сильних та слабких сторін підприємства дає змогу ефективніше керувати поточною діяльністю, аналіз дозволяє виявити ризики і своєчасно реагувати на потенційні проблеми.

З метою більш поглибленого аналізу проведемо трендовий аналіз коефіцієнта обертання капіталу, який виконується для оцінки динаміки ефективності використання ресурсів підприємства. Він дозволяє визначити, як змінюється швидкість обороту капіталу в часі, а також прогнозувати майбутні тенденції. В табл. 3.1 наведено вихідні дані.

Таблиця 3.1

Дані для проведення трендового аналізу

Роки (t)	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	Елемент для розрахунку параметрів				
		t	t ²	yt	Розрахункове значення (yt)	
					Yt = a ₀ + a ₁ t	Yt = a ₀ + a ₁ t + a ₂ t ²
2019	0,98	1	1	0,98	1,010	0,956
2020	1,00	2	4	2,00	1,042	1,069
2021	1,19	3	9	3,57	1,074	1,129
2022	1,12	4	16	4,48	1,106	1,134
2023	1,08	5	25	5,40	1,138	1,085
Сума	5,37	15	55	16,43	5,370	5,373

За результатами розрахунків у середовищі Excel було побудовано графіки лінійного та параболічного тренду. Аналіз коефіцієнта детермінації свідчить про те, що отримані прогнози є достовірними. Порівняння графіків показує, що параболічний тренд краще підходить для прогнозування

значення показника, оскільки його коефіцієнт детермінації має вищу наближеність до 1, ніж у лінійного тренду.

Отримане рівняння має вигляд: $y = -0,0271x^2 + 0,1949x + 0,788$. Коефіцієнти даного рівняння свідчать, що при початковому зростанні, з часом рівень почне зменшуватися.

$$Y_{2019} = -0,0271 * 1^2 + 0,1949 * 1 + 0,788 = 0,956$$

$$Y_{2020} = -0,0271 * 2^2 + 0,1949 * 2 + 0,788 = 1,069$$

$$Y_{2021} = -0,0271 * 3^2 + 0,1949 * 3 + 0,788 = 1,129$$

$$Y_{2022} = -0,0271 * 4^2 + 0,1949 * 4 + 0,788 = 1,134$$

$$Y_{2023} = -0,0271 * 5^2 + 0,1949 * 5 + 0,788 = 1,085$$

Зробимо прогноз на 2 роки вперед для визначення тенденції:

$$Y_{2024} = -0,0271 * 6^2 + 0,1949 * 6 + 0,788 = 0,982$$

$$Y_{2025} = -0,0271 * 7^2 + 0,1949 * 7 + 0,788 = 0,824$$

За допомогою поліноміальної та лінійної функцій здійснимо вирівнювання ряду (рис. 3.2).

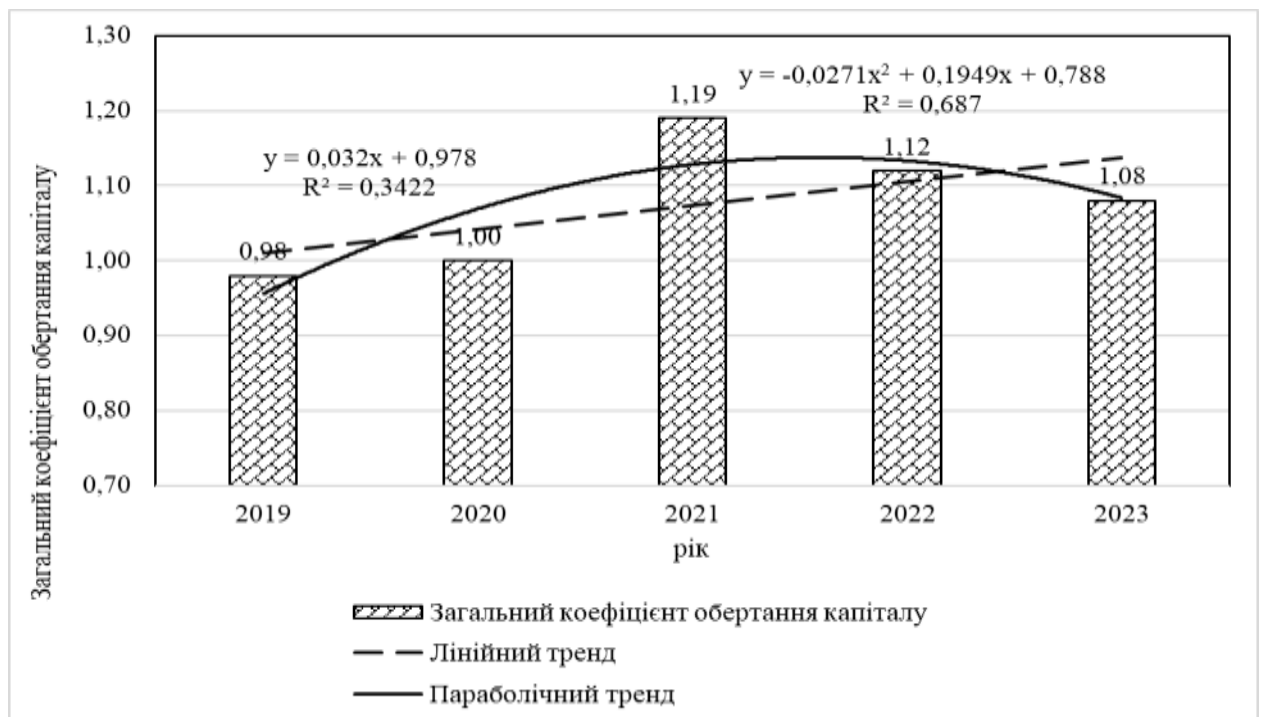

Рис. 3.2. Аналітичне вирівнювання загального коефіцієнту оборотності капіталу
На основі побудованого графіку можна зробити наступні узагальнення:

- спостерігається початковий позитивний тренд із поступовим уповільненням темпів зростання;
- порівняння лінійного та параболічного трендів свідчить про те, що параболічна модель краще описує динаміку показника. Зниження значення після пікового рівня вказує на можливе зменшення ефективності використання капіталу;
- через 2 роки прогнозоване значення досліджуваного показника може почати знижуватися, що свідчить про необхідність корекції стратегії управління, щоб уникнути зменшення результативності.

Який же можна зробити висновок на підставі проведеного дослідження з метою уникнення негативних прогнозних даних. Пропонуємо менеджменту АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» врахувати наступні пропозиції: більш детально проаналізувати причини зниження (виявити фактори, які впливають на уповільнення обертання капіталу), провести оптимізацію управління активами (перевірити структуру і якість запасів, виокремити неліквідну продукцію або надлишкові матеріали), зосередитися на прискоренні обороту капіталу через удосконалення процесів виробництва та реалізації (скоротити час виробничого циклу шляхом аналізу вузьких місць і застосування Lean-технологій, активізувати маркетинг для прискорення реалізації, впроваджувати аналіз в програмному середовищі BAS для виявлення найбільш ефективних каналів продажів). Такі дії дозволять зберегти стійкість і покращити ефективність діяльності підприємства.

Таким чином, трендовий аналіз допомагає виявити ключові зміни у досліджуваних показниках та адаптувати управлінські рішення відповідно до прогнозованих змін.

3.2. Оцінка якості облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Оцінка якості облікової інформації в процесі управління будь-якого

підприємства є важливим аспектом для забезпечення правильних стратегічних рішень, а також для ефективного управління фінансовими потоками та іншими важливими аспектами діяльності підприємства [23]. Якість облікової інформації безпосередньо впливає на здатність менеджерів приймати обґрунтовані рішення та підтримувати прозорість і відповідальність у фінансових звітах. Наведемо деякі важливі моменти при оцінці якості облікової інформації, а відповідно і їх важливість для управлінського процесу:

- облікова інформація повинна бути точною та відображати реальний фінансовий стан підприємства. Неправильне або неповне відображення даних може призвести до неправильних рішень і, як наслідок, до фінансових втрат чи репутаційних ризиків;

- інформація повинна бути надана вчасно, щоб керівники мали можливість швидко реагувати на зміни в економічній ситуації або внутрішніх процесах підприємства [35];

- облікова інформація повинна включати всі необхідні елементи, що характеризують фінансові та операційні аспекти діяльності підприємства. Неповна інформація може призвести до ухвалення помилкових рішень;

- облікова інформація повинна бути представлена так, щоб її легко могли зрозуміти всі користувачі (менеджери, інвестори, аудиторі ін.);

- якість облікової інформації також оцінюється на основі її відповідності МСБО або Н(П)СБО. Це дозволяє забезпечити стабільність та порівнянність фінансових результатів;

- облікова інформація повинна відповідати цілям управління та допомагати в плануванні майбутніх дій підприємства [20]. Важливо, щоб вона була орієнтована на підтримку досягнення бізнес-цілей;

- якість облікової інформації можна оцінити також через рівень прозорості фінансових операцій та наявність внутрішнього контролю за правильністю її обробки [10];

- облікова інформація повинна бути такою, щоб менеджери могли

оцінити можливі фінансові ризики та шанси для підприємства. Це дозволяє ефективно управляти ризиками та адаптувати стратегії;

- інформація повинна бути доступною в автоматизованих системах, що забезпечує зменшення людського фактору і підвищує точність даних [14];

- для підприємства важливо не лише зафіксувати показники, але й проводити аналіз динаміки та еластичності різних змін у діяльності.

Загалом можемо відмітити, що еластичність з економічної точки зору це показник, який вимірює наскільки чутливий певний економічний параметр до змін іншого параметра. Вона виражається через % зміну одного параметра у відповідь на % зміну іншого.

Як відмічає Бурдюк О.В. еластичність ОІ це «показник, який відображає здатність бухгалтерської інформації реагувати на зміни в економічному середовищі. Вона показує, на скільки зміниться облікова інформація при змінах в економічних умовах на 1%» [6]. Цей індекс є важливим для оцінки того, наскільки облікові дані можуть адаптуватися до змін у ринкових умовах, зміні законодавства, фінансових умов чи стратегії підприємства.

«Еластичність облікової інформації можна трактувати як функцію, яка демонструє взаємозв'язок між обліковою інформацією та управлінською інформацією через логарифмічні функції» [6]. Це дозволяє оцінити, як зміни облікової інформації впливають на управлінські рішення, зокрема, в умовах змін зовнішнього середовища

$$E_i(y) = \log(i) / \log(i)^i \quad (3.1)$$

E_i – еластичність облікової інформації;

$\log(i)^i$ – масив облікової інформації;

$\log(i)$ – управлінська інформації;

Еластичність ОІ (E_i) вимірюється через співвідношення змін в облікових і управлінських даних. Це дозволяє зрозуміти, наскільки зміни в

одному типі інформації (обліковій) можуть вплинути на інший тип (управлінську).

$\log(i)^i$ це логарифм величини масиву облікової інформації. Він може відображати, наприклад, основні фінансові показники підприємства.

$\log(i)$ це логарифм управлінської інформації, що відповідає даним, які використовуються для прийняття рішень на управлінському рівні (наприклад, стратегії, плани, прогнози).

Застосування логарифмічних функцій у цьому контексті допомагає більш точно і пропорційно оцінювати еластичність, оскільки зміни в економічних показниках часто мають експоненціальний характер. Таким чином, логарифмічні функції дозволяють зменшити надмірну величину змін і надають коректніші результати для аналізу.

Макурін А.А. наголошує на важливості цього підходу через – за допомогою цієї формули можна більш детально дослідити, як зміни в обліковій інформації відображаються на управлінських рішеннях; допомагає спрогнозувати можливі зміни управлінської інформації на основі змін облікової інформації; здатність облікової інформації швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища дозволяє підприємствам оперативно реагувати на зовнішні впливи [33].

Такий підхід допомагає підвищити точність і ефективність управлінських рішень у підприємствах, де облікова інформація відіграє важливу роль у процесах стратегічного планування і прийняття рішень.

Розглянемо числовий приклад із використанням формули еластичності:

- масив облікової інформації:

$$\log(i)^i [100, 150, 200, 250, 300];$$

- масив управлінської інформації:

$$\log(i) [10, 20, 30, 40, 50].$$

- логарифми значень:

$$\log(i)^i [4,61; 5,01; 5,30; 5,52; 5,70];$$

$\log(i)$ [2,30; 3,00; 3,40; 3,69; 3,91]

Розрахунок еластичності:

Ei [0,50; 0,60; 0,64; 0,67; 0,69]

Еластичність (Ei) показує, що зі збільшенням облікової інформації відносна реакція управлінської інформації зростає, але не лінійно. До прикладу:

- для $\log(i)^i$ [4,61], $\log(i)$ [2,30] еластичність [0,50], тобто управлінська інформація змінюється лише на 50% відносно змін облікової інформації. Це означає, що управлінські дані менш чутливі до змін в обліковій інформації;

- для $\log(i)^i$ [5,70], $\log(i)$ [3,91] еластичність [0,69], тобто тут чутливість зростає, але залишається меншою за 1. Це свідчить про те, що управлінська інформація все ще змінюється повільніше, ніж облікова, але її реакція стає сильнішою.

Тобто еластичність інформації показує ступінь чутливості управлінської інформації до змін облікової. Значення еластичності менше 1 вказує на те, що управлінська інформація змінюється повільніше, ніж облікова.

Все ж таки чому це важливо? Еластичність допомагає оцінити якість і швидкість переходу від облікової до управлінської інформації. Якщо еластичність низька, це сигнал про можливі проблеми в обліковій системі чи процесах управління, які можуть заважати прийняттю рішень.

При цьому відмітимо і практичне застосування даного підходу [53]:

- оптимізація системи управління. Якщо еластичність низька, підприємству варто переглянути процеси обліку і перетворення даних, щоб підвищити їх відповідність управлінським потребам;

- планування. Розуміння рівня еластичності дозволяє прогнозувати, наскільки швидко управлінська інформація може бути адаптована під зміни в економічному середовищі.

Для прикладу проведемо розрахунки еластичності чистого доходу від

собівартості продукції.

1. Чистий дохід від реалізації продукції (2023 р. до 2019 р.) зміна 56,97%.

2. Собівартість реалізованої продукції (2023 р. до 2019 р.) зміна 52,83%.

3. Еластичність чистого доходу від собівартості - $56,97/52,83 = 1,08$.

Це означає, що на кожен відсоток зростання собівартості продукції, чистий дохід збільшувався на 1,08%, тобто чистий дохід зростає швидше, ніж собівартість

Таким чином, масив облікової інформації підприємства зростає, що свідчить про збільшення фінансової активності, що може вказувати на покращення ефективності бізнесу, еластичність доходів до витрат показує, що підприємство ефективно використовує витрати для отримання додаткових доходів, подальший аналіз еластичності активів та зобов'язань дозволить виявити додаткові резерви для підвищення ефективності.

Отже, еластичність облікової інформації є показником ефективності переходу інформації від облікового до управлінського рівня. У нашому варіанті вона свідчить про те, що система має певну інертність, але при цьому реагує все більш пропорційно зі збільшенням масиву облікової інформації.

3.3. Обґрунтування потреби реалізації збалансованої системи показників в процесі управління підприємством

Обґрунтування потреби реалізації збалансованої системи показників в процесі управління підприємством є важливим кроком для досягнення стратегії підприємства, підвищення ефективності управління та забезпечення сталого розвитку. Збалансована система показників (Balanced Score Card далі BSC) дозволяє інтегрувати фінансові та нефінансові аспекти управлінського процесу, що сприяє комплексному підходу до оцінки результативності діяльності організації.

Як відмічає Смолева Т. М. збалансована система показників дозволяє організувати систему цілей на різних рівнях ієрархії підприємства, що сприяє точному відображенню стратегії компанії. Впровадження BSC дозволяє підприємству чітко визначити стратегічні цілі в таких ключових сферах, як фінансові результати, взаємодія з клієнтами, внутрішні процеси та розвиток персоналу, при цьому чітка інтеграція стратегічних цілей в усі аспекти діяльності організації дозволяє досягати поставлених результатів у кожному сегменті бізнесу [46].

Також додамо, що BSC забезпечує зв'язок між довгостроковими та короткостроковими цілями підприємства. Збалансована система дозволяє не лише зосередитися на фінансових показниках у короткостроковій перспективі, а у на ефективності процесів, інноваціях, що дає можливість забезпечити сталий розвиток в довгостроковій перспективі. Збалансований підхід дозволяє підприємствам не лише реагувати на поточні зміни, але й бути готовим до майбутніх викликів на ринку.

Впровадження BSC дозволяє конкретизувати завдання для працівників на всіх рівнях підприємства. Через впровадження чітких, вимірюваних показників, BSC допомагає працівнику зрозуміти, як його робота впливає на загальні стратегічні цілі підприємства [26]. При цьому керівництво отримує можливість мотивації персоналу через систему показників, що стимулюють досягнення високих результатів у кожному підрозділі.

Також відмітимо, що BSC дозволяє зібрати всю необхідну інформацію для прийняття рішень на стратегічному рівні. Завдяки інтегрованому підходу, BSC дозволяє бачити повну картину діяльності підприємства, включаючи фінансові показники, задоволеність клієнтів, ефективність внутрішніх процесів та розвиток персоналу. Це дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення. Керівництво отримує інструмент для більш точного планування та коригування стратегії, що дозволяє ефективно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

На думку Сміс С. BSC допомагає «фокусуватися на аналізі та

покращенні внутрішніх процесів, що сприяє оптимізації витрат та збільшенню продуктивності» [54]. Збалансована система допомагає точно оцінювати ефективність існуючих процесів, знаходити проблемні зони і пропонувати шляхи для їх удосконалення. Оптимізація внутрішніх процесів дозволяє підвищити продуктивність та знизити витрати на ресурсне забезпечення, що веде до зростання прибутковості.

Переконані, що BSC забезпечує єдине розуміння цілей і завдань серед усіх співробітників. Завдяки єдиній системі показників, всі підрозділи підприємства мають спільне бачення того, як досягати стратегічних цілей. Це покращує комунікацію між відділами і дозволяє працювати як єдиній команді. Покращення командної роботи та взаємодії між підрозділами, що дає змогу швидше досягати цілей.

BSC дозволяє фокусуватися на тому, як клієнти оцінюють продукт чи послугу, що є критичним для бізнесу. У BSC є спеціальний блок, орієнтований на задоволеність клієнтів, що в свою чергу допомагає оцінити, наскільки добре компанія задовольняє потреби своїх споживачів, і вчасно вносити корективи. Перевагами цієї сторони BSC є підвищення лояльності клієнтів та конкурентоспроможності підприємства на ринку через постійне вдосконалення якості продукції та послуг.

Як наголошує Бондар М. «фінансові показники в рамках BSC дають змогу здійснювати чіткий моніторинг результатів бізнесу» [3]. Впровадження фінансових показників у систему дозволяє оцінювати ефективність використання ресурсів та доходів, що веде до підвищення фінансової стабільності та оптимізації витрат. Полегшення контролю за витратами та оптимізація фінансових потоків підприємства.

BSC дозволяє підприємству швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, таких як зміни в ринку, технологіях, законодавстві. Завдяки тому, що BSC об'єднує різні аспекти діяльності, підприємство може швидше реагувати на виклики і змінювати стратегію відповідно до нових умов. При цьому перевагами є підвищення гнучкості підприємства у

відповідь на зміни у ринку та зовнішньому середовищі.

Таким чином, впровадження «збалансованої системи показників» в процесі управління підприємством дозволить досягати комплексного аналізу діяльності компанії з усіх важливих аспектів: фінансів, внутрішніх процесів, клієнтської орієнтованості та розвитку персоналу. Це дасть змогу ефективно керувати стратегією, оптимізувати операції, покращити якість обслуговування клієнтів і зберегти конкурентоспроможність на ринку. В результаті підприємство отримає більш чітке уявлення про свої сильні та слабкі сторони, що сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Відмітимо, що BSC для аграрного підприємства повинна включати певні особливості:

- сезонність, тобто враховувати сезонний характер діяльності;
- залежність від природно-кліматичних умов, тобто показники повинні бути гнучкими для адаптації до зовнішніх змін);
- екологічність, тобто включати екологічні показники, наприклад рівень використання органічних добрив, вплив на ґрунт.

Перевагами впровадження цієї системи показників є: стратегічна узгодженість, всі показники прив'язані до цілей підприємства; комплексність, тобто забезпечує облік фінансових, операційних, клієнтських та інноваційних аспектів; прийняття рішень на основі даних, передбачає, що постійний моніторинг показників дає змогу виявляти слабкі місця і швидко реагувати на них.

Таким чином, збалансована система показників для аграрного підприємства є потужним інструментом управління, який дозволяє не лише аналізувати ефективність роботи, а й активно формувати стратегію розвитку підприємства на перспективу. В додатку Е наведено запропоновані ключові показники збалансованої системи для аграрного підприємства, з характеристиками для кожної з чотирьох перспектив розвитку.

Висновки до третього розділу

1. Доведено, що економічний аналіз займає центральне місце в системі ОАЗ в процесі управління підприємством, оскільки він забезпечує ґрунтовну базу для прийняття упрішень, забезпечує інтеграцію облікових даних із системою управління підприємством, перетворюючи їх на корисну інформацію для підвищення якості прийняття рішень.

2. За результатами розрахунків у середовищі Excel було побудовано графіки лінійного та параболічного тренду загального коефіцієнту обертання капіталу. Отримане рівняння має вигляд: $y = -0,0271x^2 + 0,1949x + 0,788$. Зроблено наступні узагальнення: спостерігається початковий позитивний тренд із поступовим уповільненням темпів зростання; через 2 роки прогнозоване значення досліджуваного показника може почати знижуватися, що свідчить про необхідність корекції стратегії управління, щоб уникнути зменшення результативності.

3. Запропоновано менеджменту АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» врахувати наступні пропозиції: більш детально проаналізувати причини зниження (виявити фактори, які впливають на уповільнення обертання капіталу), провести оптимізацію управління активами (перевірити структуру і якість запасів, виокремити неліквідну продукцію або надлишкові матеріали), зосередитися на прискоренні обороту капіталу через удосконалення процесів виробництва та реалізації (скоротити час виробничого циклу шляхом аналізу вузьких місць і застосування Lean-технологій, активізувати маркетинг для прискорення реалізації, впроваджувати аналіз в програмному середовищі BAS для виявлення найбільш ефективних каналів продажів).

4. Наголошено, що оцінка якості облікової інформації в процесі управління будь-якого підприємства є важливим аспектом для забезпечення правильних стратегічних рішень, а також для ефективного управління фінансовими потоками та іншими важливими аспектами діяльності підприємства. Якість облікової інформації безпосередньо впливає на

здатність менеджерів приймати обґрунтовані рішення та підтримувати прозорість і відповідальність у фінансових звітах.

5. Визначено, що еластичність допомагає оцінити якість і швидкість переходу від облікової до управлінської інформації. Якщо еластичність низька, це сигнал про можливі проблеми в обліковій системі чи процесах управління, які можуть заважати прийняттю рішень. Були проведені розрахунки еластичності чистого доходу від собівартості продукції, яка склала 1,08, це означає, що на кожен відсоток зростання собівартості продукції, чистий дохід збільшувався на 1,08%, тобто чистий дохід зростає швидше, ніж собівартість, тобто масив облікової інформації підприємства зростає, що свідчить про збільшення фінансової активності, що може вказувати на покращення ефективності бізнесу, еластичність доходів до витрат показує, що підприємство ефективно використовує витрати для отримання додаткових доходів.

6. Обґрунтовано впровадження «збалансованої системи показників» в процесі управління підприємством, що дозволить досягати комплексного аналізу діяльності компанії з усіх важливих аспектів: фінансів, внутрішніх процесів, клієнтської орієнтованості та розвитку персоналу. Збалансована система показників для аграрного підприємства є потужним інструментом управління, який дозволяє не лише аналізувати ефективність роботи, а й активно формувати стратегію розвитку підприємства на перспективу.

7. Запропоновано ключові показники збалансованої системи для аграрного підприємства, з характеристиками для кожної з чотирьох перспектив розвитку, а саме: фінансова, клієнтська, внутрішніх бізнес-процесів, навчання та розвитку. Ця система дає чітке уявлення про важливі показники, які можуть бути використані в аграрному підприємстві для управління його ефективністю, розвитку та досягнення стратегічних цілей.

ВИСНОВКИ

1. Визначено, що облікова інформація – це система даних, які відображають фінансово-господарську діяльність організації та забезпечують користувачів необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень, яка формується на основі даних фінансового, управлінського, податкового обліку та аналізу, і включає в себе інформацію про активи, зобов'язання, доходи, витрати та результати діяльності організації. Здійснено класифікацію облікової інформації, яка дозволяє розподілити інформацію за ступенем важливості, актуальності та доступності.

2. Встановлено, що система формування облікової інформації – це комплексний механізм, що об'єднує різні етапи, методи, інструменти, які забезпечують створення, обробку та аналіз фінансових даних підприємства, яка має на меті забезпечити керівництво точною і своєчасною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень. Запропоновано етапи процесу формування облікової інформації, які передбачають ідентифікацію даних, збір даних, класифікацію та обробку, аналіз, формування звітів, використання інформації для прийняття рішень, моніторинг та контроль, зворотний зв'язок і вдосконалення.

3. Наголошено, що парадокси облікової інформації вимагають від керівництва більш гнучкого підходу до обліку та управлінської практики. Зокрема, це означає необхідність використовувати додаткову аналітичну інформацію, впроваджувати сучасні інформаційні технології, активно використовувати прогнози та моделювання, розвивати зворотній зв'язок між обліковим апаратом та управлінськими підрозділами.

4. За результатами комплексної оцінки фінансового стану встановлено, що інтегрований показник фінансового стану має стабільний рейтинг «А» протягом всього досліджуваного періоду, що вказує на надійну фінансову позицію АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К». Організація роботи бухгалтерської служби АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» побудована за принципом лінійності при

цьому на підприємстві застосовується децентралізована форма побудови облікового апарату. Організація обліку здійснена на достатньому рівні.

5. Встановлено, що формування облікової інформації в процесі управління АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» можна представити як послідовність етапів - збір даних з операційної діяльності, оцінка і контроль витрат на виробництво, тактичне планування на основі ресурсів і ринкових умов, моніторинг виконання планів і аналіз відхилень, аналіз фінансових результатів і ефективності, прийняття рішень на стратегічному рівні.

6. Доведено, що професійне судження бухгалтера – це основа якісної облікової інформації, яка є важливим інструментом ефективного управління підприємством. Розроблено структурну схему формування професійного судження бухгалтера, як основи якісної облікової інформації в процесі управління підприємством. Запропоновано послідовність інтерпретації облікової інформації в процесі управління підприємством та прийняття рішень.

7. Визначено основні напрями вдосконалення облікової політики, як ключового інструменту для підвищення ефективності управління підприємством, а саме: адаптація до специфіки діяльності підприємства, вдосконалення системи облікових рахунків та реєстрів, автоматизація облікових процесів, зміцнення аналітичної складової, розробка гнучкої облікової політики, посилення контролю та прозорості, формування облікової політики з орієнтацією на ризики, забезпечення відповідності міжнародним стандартам, організація електронного документообігу. Запропоновано алгоритм розробки «безпекоорієнтованої облікової політики», адже прозорість і безпека облікових процесів зміцнюють довіру з боку стейкхолдерів до підприємства, що сприяє підтримці ділових відносин та підтримує позитивну репутацію підприємства.

8. За результатами розрахунків у середовищі Excel було побудовано графіки лінійного та параболічного тренду загального коефіцієнту обертання капіталу. Отримане рівняння має вигляд: $y = -0,0271x^2 + 0,1949x + 0,788$. Зроблено наступні узагальнення: спостерігається початковий позитивний

тренд із поступовим уповільненням темпів зростання; через 2 роки прогнозоване значення досліджуваного показника може почати знижуватися, що свідчить про необхідність корекції стратегії управління, щоб уникнути зменшення результативності.

9. Запропоновано менеджменту АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» врахувати наступні пропозиції: більш детально проаналізувати причини зниження (виявити фактори, які впливають на уповільнення обертання капіталу), провести оптимізацію управління активами (перевірити структуру і якість запасів, виокремити неліквідну продукцію або надлишкові матеріали), зосередитися на прискоренні обороту капіталу через удосконалення процесів виробництва та реалізації (скоротити час виробничого циклу шляхом аналізу вузьких місць і застосування Lean-технологій, активізувати маркетинг для прискорення реалізації).

10. Проведені розрахунки еластичності чистого доходу від собівартості продукції, яка склала 1,08, це означає, що на кожен відсоток зростання собівартості продукції, чистий дохід збільшувався на 1,08%, тобто чистий дохід зростає швидше, ніж собівартість, тобто масив облікової інформації підприємства зростає, що свідчить про збільшення фінансової активності, що може вказувати на покращення ефективності бізнесу, еластичність доходів до витрат показує, що підприємство ефективно використовує витрати для отримання додаткових доходів.

11. Обґрунтовано впровадження «збалансованої системи показників» в процесі управління підприємством та запропоновано ключові показники цієї системи для аграрного підприємства, з характеристиками для кожної з чотирьох перспектив розвитку, а саме: фінансова, клієнтська, внутрішніх бізнес-процесів, навчання та розвитку. Ця система дає чітке уявлення про важливі показники, які можуть бути використані в аграрному підприємстві для управління його ефективністю, розвитку та досягнення стратегічних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабінська С. Інформаційні потоки між користувачами бухгалтерської інформації. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1712/1648>
2. Баришевська І. В., Юношев С. Ю., Волхонська А. А. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством. *Modern Economics*. 2021. № 29. С. 11-16.
3. Бондар М. Облікова-аналітична інформація в управлінні підприємницькою діяльністю. *Економічний аналіз: збірник наукових праць кафедри економічного аналізу ТНЕУ*. 2010. № 6. С.13-16.
4. Бондар М.І., Левицька С.О., Остап'юк Н.А., Осадча О.О., Антонюк О.Р., Зінкевич О.В. Бухгалтерський облік в управлінні: підручник для студентів ВНЗ спец. “Облік і оподаткування”: Рівне, 2023. 244 с.
5. Бруханський Р. Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. *Облік і фінанси*. 2020. № 1 (87). С. 13–19. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/718/>.
6. Будько О.В. Класифікація обліково-аналітичної інформації з метою інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. *Інноваційна економіка*. 2024. № 1 (56). С. 207-212.
7. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: підручник [3-е видан.] / [за ред. д.е.н., проф. П.О. Куцика; П.О. Куцик, В.І. Бачинський, Р.М. Воронко, О.А. Полянська, С.І. Головацька, М.В. Корягін, К.І. Кузьмінська, М.Ю. Чік]. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2023. 308 с.
8. Василішин С. І. Теоретичні засади розвитку місії та спроможності інституту бухгалтерського обліку в контексті управління економічною безпекою підприємств. *Облік і фінанси*. 2020. № 1(87). С.20–27. URL: <http://www.afj.org.ua/pdf/719.pdf>.

9. Василішин С.І. Обліково-аналітичне забезпечення управління аграрними підприємствами в системі ризиків та загроз економічної безпеки: монографія. Харків: Друкарня Мадрид, 2020. 419 с.
10. Герасимович А.М. Нові інструменти обліково-аналітичного забезпечення управління сучасним підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 7. С. 13–16.
11. Гордієнко Н.І., Ілляшенко О.В., Литовченко О.Ю. Організація та обліково-аналітичне забезпечення управління результативністю діяльності підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 13. С. 24–28.
12. Грабчук І.Л., Ляхович Г.І., Вакун О.В. Формування облікової політики підприємства в умовах цифровізації. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <https://doi.org/https://10.32702/2307-2105-2021.8.87>.
13. Гринь В.П. Сутність та види облікового інформаційного простору. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 4 (90). С. 141–147.
14. Гринь В.П. Розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку в системі стратегічного управління: комунікаційний аспект. Дис... д.е.н. зі спец. 08.06.04 - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2024. 496 с.
15. Гуріна Н., Томша А. Аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління ризиками підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1703/1638>.
16. Долбнева Д. В. Стан та перспективи використання комп'ютерних технологій в обліково-аналітичній роботі вітчизняних підприємств. *Облік і фінанси*. 2020. № 3 (89). С. 22–29.
17. Жидеєва Л.І., Колісник О.П. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою) : навчальний посібник; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь: УДФСУ, 2020. 178 с.
18. Жук В.М., Василішин С.І., Замлинський В.А. Професія бухгалтера в управлінні підприємством та його економічною безпекою: колективна

монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 180 с.

19.Замлинський В.А., Волошина О.В., Степаненко С.В. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. № 1. С. 56 – 61.

20.Засадний Б.А. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 17(1). С. 146-149.

21.Ізмайлов Я., Бошко А., Овдіна Н. Вплив комп'ютеризованих інформаційних систем бухгалтерського обліку на формування аналітичної інформації, прогнозування і прийняття управлінських рішень. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 5. С. 19–32.

22.Кащена Н.Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 389 с.

23.Коваль Л. В. Облікова політика в управлінні підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?48>

24.Ковальчук Т.М., Кузь В.І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : практикум. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с.

25.Колісник О. П., Денисовець Н. О. Обліково-аналітичне забезпечення економічно безпечного та стійкого розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. №9. 2022. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/e/view/557/564>

26.Королюк Т.М., Співак С.М., Ратинський В.В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 6 (85). С. 88-96.

27.Куцик П.О. Концепція уніфікованої системи обліку і звітності в корпоративному управлінні : монографія. ЛТЕУ. Львів : ЛТЕУ, 2017. 408 с.

28.Куцик П.О. Облік в інформаційній системі підприємства. Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції : Видавництво Львівського

торговельно-економічного університету, 2021.С. 69-72.

29.Куцик П.О., Маркус О.В., Садовська І.Б. Роль професійного судження у застосуванні єдиної моделі обліку оренди за МСФЗ (IFRS) “Оренда”. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки.* 2021. № 63. 2021. С. 5-10.

30.Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.

31.Ларченко О. В. Впровадження інформаційних технологій для ефективного управління економічними системами. *Бізнес-навігатор.* 2020. № 2. С. 135–139.

32.Лемішовська О., Ходоровський В. ІТ-технології в розвитку облікової методології. *Економіка та суспільство.* 2022. № 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1134/1092>.

33.Макурін А.А. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій. *Облік і фінанси.* 2020. № 1 (87). С.52–58.

34.Мельник Н.Б. Класифікація облікової інформації в управлінні підприємством. *Вісник Прикарпатського університету.* 2023. № 11. С.126-130.

35.Оляднічук Н. Організація облікової політики у підприємстві. *Сталий розвиток економіки.* 2024. №1(48). С. 244-248.

36.Онищенко В., Марінова В. Внутрішній контроль як фактор ефективності інформаційної системи бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство.* 2022. № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/view/1494/1440>.

37.Пелех У. Обліково-аналітичне забезпечення реалізації стратегічних цілей діяльності підприємства в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство.* 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/view/1371/1324>.

38. Петрова Д., Васільєва Л. Облікова інформація як важливий інструмент управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Проблеми і перспективи економіки та управління. 2024. № 2(38). С. 125-132.

39. Покинтьчереда В.В., Копняк К.В. Обліково-інформаційне забезпечення корпоративної соціальної відповідальності бізнесу. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/87.pdf.

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. URL: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni_pozhennyastandarti_-_bukhgalterskogo-obliku?app_id=24.

41. Пристемський О. Автоматизація та вплив інформаційних технологій на ведення обліку та контролю підприємства. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2024. №43(193). С.76–82.

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

43. Пурій Г.М. Інформаційні системи і технології в управлінні діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_6_45

44. Сакур А.Ж., Пристемський О.С. Роль управлінського обліку в інформаційному забезпеченні бізнес-процесів підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. 2020. Випуск 1 (80). С. 219-223.

45. Сіренко Н.М., Баришевська І.В., Щербина Ю.О. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 10с.

46. Смолева, Т. М. Обліково-інформаційне забезпечення формування звітності як основа прийняття якісних рішень. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (5-6 жовт. 2021 р., м. Полтава). Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 138-140.

47. Тарасова Т.О. Професійне судження бухгалтера як основа інноваційного розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку,*

контролю і аналізу. 2017. № 1. С. 260–280.

48. Терентьев О.О., Делембовський М.М., Київська К.І., Серпінська О.І. Методи експертних оцінок в системах прийняття рішень : навчальний посібник. Київ, 2020. 116 с.

49. Чех Н.О., Конопліна О.О., Мізік Ю.І. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку та пов'язані ризики безпеки. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 55. С. 189–193.

50. Штангрет А.М., Стеців Л.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: методичні засади. *Економіка і суспільство*. 2017. №9. С. 722-726.

51. Щирська А. Ю. Побудова адаптивної системи бухгалтерського обліку в розширенні спектра звітності для забезпечення якості інформаційних ресурсів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. № 1. С. 116–123.

52. Cescon F., Costantini A. , Grasseti L. Strategic choices and strategic management accounting in large manufacturing firms. *Journal of Management and Governance*. 2019. Vol. 23 (3). P. 605-636.

53. Khomovyi S.M., Tomilova-Yaremchuk N.O., Khomovyi M.M., Makarchuk O.G. The formation of effective accounting information for managerial decision-making in agricultural enterprises. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. no. 31. P. 230-238.

54. Smith S.S. Strategic Management Accounting – A Strategic Role for Accountancy. *International Journal of Business and Social Science*. 2017. Vol. 8, No. 2. P. 21-28.

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2023 р. у % до 2019 р.
1.	Оцінка ліквідності та платоспроможності							
1.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,10	0,14	5,32	0,63	0,16	153,17
1.2	Проміжний коефіцієнт покриття	$\geq 0,7$	1,02	0,77	0,39	0,54	0,27	27,08
1.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥ 2	2,84	2,32	1,62	3,16	2,41	84,56
1.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	3,77	3,09	2,58	2,74	3,24	85,97
2.	Оцінка оборотності оборотних активів							
2.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	347340,0	326156,0	388236,0	472914,0	545226,0	156,97
2.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	285739,3	282107,5	293196,0	366388,5	442676,0	154,92
2.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,21	1,15	1,32	1,29	1,23	101,32
2.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,82	0,86	0,75	0,77	0,81	98,69

Комплексна оцінка фінансового стану АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Показники	2019р.		2020р.		2021р.		2022р.		2023р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику	
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг		
Показники ліквідності												
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	2,85	10	2,32	10	1,62	10	3,17	10	2,41	10	8	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,02	10	0,77	9	0,40	6	0,54	7	0,28	4	8	
Показники ділової активності												
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (тривалість одного обороту дебіторської заборгованості)	107,5	10	107,6	7	73,1	9	52,3	10	41,0	10	8	
Період оборотності запасів, днів	124,1	10	127,6	7	133,6	7	153,5	5	185,0	4	8	
Період оборотності активів, днів	351,1	10	373,3	8	302,1	9	285,3	10	305,6	9	8	
Показники фінансової незалежності												
Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	26,47	9	32,34	9	38,76	9	36,44	9	30,79	9	8	
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	64,90	10	56,91	10	38,42	10	68,42	10	58,49	10	8	
Показники рентабельності												
Рентабельність продажу, %	11,77	10	0,00	5	0,73	5	20,59	10	15,18	10	9	
Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	8,81	10	0,00	5	0,56	5	16,25	10	11,89	10	9	
Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	12,07	10	0,00	5	0,87	5	25,98	10	17,88	10	9	
Інтегрований показник фінансового стану	9,91		7,69		7,72		9,15		8,73		-	
Рейтинг фінансового стану	A		A		A		A		A		-	

Додаток В

Основні напрями вдосконалення облікової політики, як ключового інструменту для підвищення ефективності управління підприємством

Адаптація до специфіки діяльності підприємства

Формування облікової політики з урахуванням галузевих особливостей (наприклад, у аграрному секторі – сезонність, біологічні активи) та масштабів підприємства

Вдосконалення системи облікових рахунків і реєстрів

Створення детальнішої структури рахунків (реєстрів) для забезпечення глибшого аналітичного обліку витрат, доходів та активів, зокрема в розрізі центрів відповідальності чи видів продукції.

Автоматизація облікових процесів

Впровадження сучасних ERP-систем для підвищення оперативності збору, обробки та аналізу даних. Це дозволяє забезпечити інтеграцію різних підрозділів та доступ до інформації в режимі реального часу.

Зміцнення аналітичної складової

Посилення можливостей аналізу через використання таких інструментів, як ABC-аналіз витрат, прогнозна аналітика, багатofакторний аналіз доходів та витрат. Це забезпечує обґрунтованість управлінських рішень.

Розробка гнучкої облікової політики

Передбачення можливостей швидкої адаптації до змін у законодавстві, економічному середовищі та внутрішніх потребах підприємства. Це включає визначення варіантів облікових підходів, дозволених нормативними актами, які можна обрати залежно від ситуації.

Посилення контролю та прозорості

Удосконалення облікової політики сприяє поліпшенню внутрішнього контролю за використанням ресурсів, оптимізації витрат та підвищенню відповідальності співробітників за виконання бюджетів.

Формування облікової політики з орієнтацією на ризики

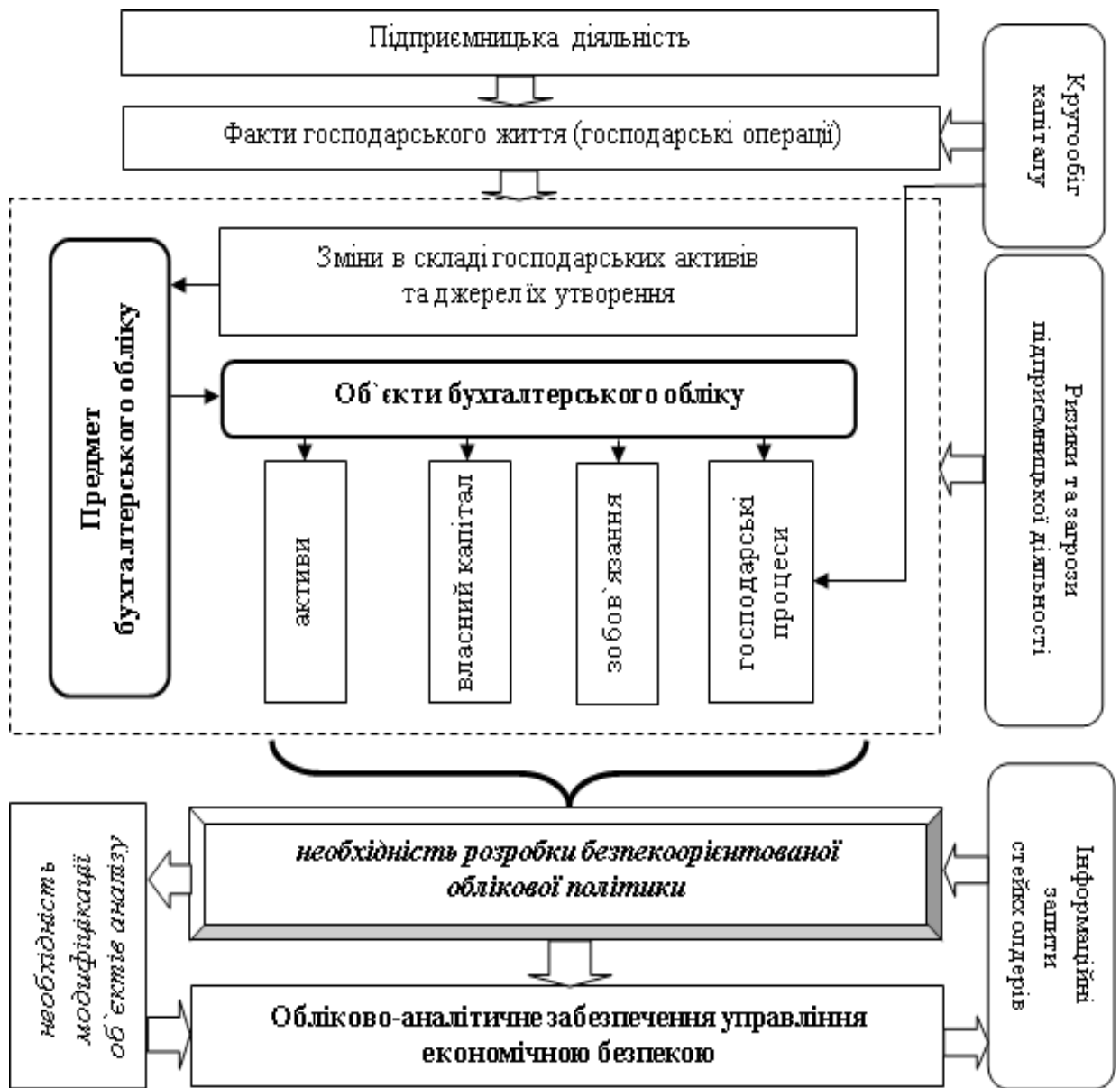
Впровадження методів оцінки та обліку ризиків у фінансовій діяльності підприємства (наприклад, ризик зміни курсів валют чи процентних ставок).

Забезпечення відповідності міжнародним стандартам

Орієнтація облікової політики на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) для підприємств, що працюють на глобальних ринках або планують залучення іноземних інвесторів.

Додаток Д

Алгоритм визначення потреби в «безпекоорієнтованій обліковій політиці»

Додаток Е

Ключові показники збалансованої системи для аграрного підприємства, з характеристиками для кожної з чотирьох перспектив розвитку

Перспектива	Показник	Характеристика
Фінансова перспектива	Рентабельність виробництва	Операційний прибуток / витрати. Вимірює ефективність використання ресурсів для створення продукції.
	Рентабельність активів (ROA)	Чистий прибуток / середній обсяг активів. Визначає, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи.
	Оборотність капіталу	Виручка / середній обсяг активів. Показує швидкість обігу капіталу в процесі виробництва.
	Чиста маржа	Чистий прибуток / виручка. Визначає, яка частина доходів залишається після всіх витрат і податків.
	Коефіцієнт ліквідності	Поточні активи / поточні зобов'язання. Оцінює спроможність підприємства покривати короткострокові зобов'язання.
	Динаміка інвестицій в розвиток	Витрати на інновації та модернізацію. Показує зростання інвестицій в розвиток та технічне оновлення.
Перспектива клієнтів	Задоволеність клієнтів	Оцінка якості обслуговування та задоволення клієнтів, отримана через анкети чи інші методи.
	Частка на ринку	Доля ринку підприємства в певному сегменті. Показує конкурентоспроможність компанії.
	Обсяг експорту	Частка продукції, реалізованої за кордон. Визначає рівень міжнародної конкуренції та попиту на продукцію.
	Динаміка укладення нових контрактів	Кількість нових угод та контрактів, укладених з клієнтами чи партнерами підприємства.
	Відсоток повторних продажів	Частка клієнтів, які здійснюють повторні покупки або підписують нові контракти.
Внутрішні бізнес-процеси	Продуктивність сільськогосподарських угідь	Врожайність на гектар. Визначає ефективність використання землі для отримання сільськогосподарської продукції.
	Коефіцієнт використання техніки	Фактичний час роботи техніки / плановий час. Оцінює ефективність використання сільськогосподарської техніки.
	Тривалість виробничого циклу	Час від посіву до збору врожаю. Показує ефективність агротехнічних процесів.
	Витрати на гектар угідь	Витрати на обробку одного гектара землі. Визначає ефективність фінансових ресурсів в обробітку землі.
	Рівень втрат продукції при зберіганні	Відсоток втрат продукції під час зберігання та транспортування.
	Частка інноваційних технологій	Показує впровадження новітніх технологій в агрономії та управлінні для покращення результатів.
	Енергоефективність	Споживана енергія на одиницю продукції. Оцінює економічність використання енергії в процесі виробництва.

Продовження додатку Е

Перспектива навчання та розвитку	Кваліфікація персоналу	Частка співробітників, які пройшли підвищення кваліфікації. Важливий показник для покращення продуктивності.
	Рівень автоматизації процесів	Частка автоматизованих операцій в загальній кількості. Визначає, наскільки підприємство адаптується до нових технологій.
	Інвестиції у дослідження та розробки	Витрати на наукові дослідження та розробки в аграрному секторі.
	Залученість працівників	Оцінка залученості та мотивації персоналу через опитування або аналіз плинності кадрів.
	Інноваційність	Кількість нових технологічних рішень або методів, впроваджених в компанії протягом року.
	Динаміка впровадження цифрових технологій	Кількість нових цифрових рішень, таких як використання дронів, програмного забезпечення для управління даними тощо.